

STROKOVNE INOVACIJE SO OSNOVA NAŠEGA RAZVOJA

Beseda INOVACIJA izhaja iz latinske besede INNOVATIO, NOVUS, kar pomeni NOV. V slovarju tujk je beseda razložena kot uvažanje česa novega, kot sprememba, prenovitev oziroma obnova. Inovacija je torej vsaka uporabna in koristna novost, velika ali mala, skratka vse novosti, ki nosijo nov denar ali neposredno vplivajo na ekonomičnost, produktivnost in kakovost. Kaj je bolj rentabilno –

dajanje ali dobivanje daril? Vsekakor je to dobivanje daril. In kdo v tržnih odnosih daje darila. Manj inovativen – cenejši – podarja inovativnejšemu darilo! Z nižjo ceno podari dvakrat večji delež bruto dohodka tistemu, ki ima višjo ceno in je inovativnejši. Po besedah dr. MATJAŽA MULEJA, rednega profesorja na Visoki ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru, ta razlika v ceni nastane zaradi inovacij. Naše izvozne organizacije, stimulirane z različnimi dodatki, tujim podarjajo dvakratni delež svojega bruto dohodka in inovativnejšim je to extra profit.

REMONT V OBRATU CELULOZE

Od 9. do 16. oktobra je v našem medvoškem tozdu potekal redni remont v obratu celuloze. Kaj so v tem času v obratu obnavljali, servisirali in katere novosti so vpeljali, je povedal vodja proizvodnje celuloze Janez Peternel.

Letošnji remont v celulozi je potekal dokaj pozno, ker ga običajno opravimo že v mesecu maju. Vzrok za kasnitev je bila rekonstrukcija papirnega stroja, saj so delavci iz vzdrževanja delali pri rekonstrukciji in zagonu proizvodnje. Le-ta pa ni stekla po programu in je nekoliko kasnila. Drugi vzrok za kasnitev remonta je bila tudi velika, finančna obremenitev tovarne z rekonstrukcijo papirnega stroja. Predvidevali smo, da se bo proizvodnja na papirnem stroju povečevala iz meseca v mesec in tako bi bil remont za tovarno cenejši, oziroma stroški remonta bi bili manjši, če bi remont opravili v zadnjem trimesečju. Zato smo ga predstavili iz maja v oktober.

Jajce: Mesto, v katerem so bili 29. XI. 1943 na drugem zasedanju AVNOJ postavljeni temelji nove socialistične Jugoslavije

ČESTITAMO
ZA 29. NOVEMBER –
DAN REPUBLIKE

NAŠ AERO

GLASILO KEMIČNE, GRAFIČNE
IN PAPIRNE INDUSTRIJE CELJE

CELJE, NOVEMBER 1987

LETNIK XXVI – številka 8

časopisni svet

karmen dovč, peter drofenik, željko
hrastovec, alenka kolar, ivanka kalan,
božena kosu, zoran markovič, tomaž pečnik,
vera radič, marko ramšak, dora rovere,
srečko vavričuk

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

tehnično vodstvo

marjan herman

uredila

dora rovere

oblikovanje naslovne strani

grega švab

tisk

aero, tozd grafika
za tiskarno drago vračun
naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor
aero – celje, kocenova 4
po mnenju republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo,
št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka
od prometa proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.400 izvodov

NAŠA MLADINA

ZSMS – ZSMS – ZSMS – ZSMS – ZSMS – ZSMS – ZSMS – ZSMS

Pred vami je mladinska priloga, s katero poskušajo mladinci Aera predstaviti del svojih dejavnosti. Sklep predsedstva ZSMS delovne organizacije Aero je mladince vseh tozdov obvezal, da za prilogo pripravijo prispevke. Na žalost je bil odziv mladincev slab, saj v prilogi ni prispevkov iz vseh tozdov. Prispevki se še ne nanašajo na vsa tista področja, ki so mladincem blizu in jih tudi najbolj vznemirjajo. Ni samo mladinskih tem in tem, ki ne spadajo v dejavnost mladinske organizacije. Za vse je prostor v mladinski prilogi in samo pripravljenost mladih za pisanje in seznanjanje z mladinskimi stališči bo ustvarila res zanimivo, pestro in kvalitetno mladinsko prilogo.

Mladi tozda Kemija Celje o svojem delu

Člani predsedstva in vodstvo tozda Kemija Celje smo se dogovorili, da za učence osnovnih šol Veljka Vlahoviča in Ivana Kovačiča-Efenke razpišemo natečaj za najboljša likovna dela na temo IZDELKI TOZD KEMIJA CELJE. Dogovorili smo se tudi, da bomo natečaj zaključili v začetku prihodnjega leta in najboljšim podelili nagrade. Likovna dela pa bodo polepšala prostore naše temeljne organizacije. Z omenjenima šolama, katerih pokrovitelj je naša temeljna organizacija, že več let uspešno sodelujemo in tudi v tej akciji pričakujemo velik odziv.

Na sedmi redni seji predsedstva OO ZSMS smo ocenili tudi družbenoekonomski položaj mladih. V razpravi smo še posebej izpostavili položaj na stanovanjskem področju in izobraževanju ob delu. Ocenili smo, da je pomanjkanje stanovanj še vedno velik problem, kljub temu, da smo v preteklih letih namenjali veliko sredstev za

reševanje stanovanjske problematike. Vrsta »čakajočih« je še vedno dolga. Zaradi zakonskega omejevanja sredstev za oblikovanje skladov skupne porabe pa menimo, da je nujno, da ustrezni organi (predvsem v Zvezi sindikatov) sprožijo akcijo za korekcijo zakona v smislu črtanja omejevanja skladov skupne porabe na stanovanjskem področju. Nujno bi se morale najti tudi rešitve za povečanje izgradnje stanovanjskih objektov.

Izobraževanja ob delu med mladimi v tozdu ni veliko (skupaj 15 članov ZSMS, v glavnem se izobražujejo samoiniciativno). Posebej smo izpostavili problem mladih delavcev, ki nimajo dokončane osnovne šole. Predlagali smo, da skupaj z ostalimi mladinskimi organizacijami v Aeru in strokovno službo organiziramo interno izobraževanje za vse, ki niso dokončali osnovne šole.

EKSKURZIJA V DO DANA MIRNA

Mladi iz Kemije nadaljujemo z obiski različnih delovnih organizacij. Pred kratkim smo obiskali delovno organizacijo v Mirni – tovarno rastlinskih specialitet in destilacijo – DANA.

Po ogledu proizvodnje in seveda degustaciji njihovih izdelkov smo se pogovarjali s člani mladinske organizacije. Izmenjali smo stališča o različnih vprašanjih, ki zanimajo mlade, pa tudi izkušnje pri delu v obeh osnovnih organizacijah. Mladinska organizacija v DANI je po številu članov manjša od naše, tudi aktivnih mladincev je manj kot pri nas, vendar so problemi, ki nas tarejo, podobni. Podrobneje smo se seznanili tudi s poslovanjem delovne organizacije DANA. Večjih težav nimajo, posebej pohvalno pa so spregovorili o izvoznih rezultatih.

Z mladinci smo se dogovorili za nadaljevanje »mladinskih« stikov in jih povabili k nam v Celje še letos. V prihodnje pa naj bi se srečali še na kakšnih drugih akcijah.

Vika Žgank

Šaljive igre mladih

Zanimivosti z letošnjega srečanja

Šestega oktobra smo se mladinci Aera iz tozdov Kemija Celje, Kemija Šempeter, Grafika, DSSS in Tovarna celuloze in papirja Medvode spet pomerili na šaljivih igrah – srečanju mladih s preverjanjem iznajdljivosti, moči in smisla za humor.

Šaljive igre je letos pripravila osnovna organizacija ZSMS tozda Tovarna celuloze in papirja Medvode, ki je zmagala na lanskih igrah. Medvoški mladinci so k sodelovanju povabili tudi mladince iz ljubljanskega Litostroja, ki so se z nami pomerili v tekmovanju.

Čakalo nas je šest zanimivih iger, ki so pozele veliko smeha, dobre volje in ploskanja.

Udeleženci smo bili malce razočarani zaradi »slabe« udeležbe gledalcev. Pomagali smo si kar sami in se izkazali kot »strastni navijači«.

Po začetnih ogrevanjih in razvrstitvi ekip se je začelo zares, kar se je pokazalo v zavzetosti posameznih ekip in njihovih članov. Končni rezultat pa je pokazal, da se je sreča spet nasmehnila medvoškimi mladinci, ki so prehodni pokal obdržali še za eno leto. Zmagovalci so bili s svojim uspehom zadovoljni, so pa tudi malce potožili, saj jih prihodnje leto ponovno čakajo priprave na šaljive igre mladih '88.

Medvoški mladinci so nam po tekmovanju pripravili tudi zakusko, na kateri je Milena Krizman, koordinator OO ZSMS PO Aero, podelila nagrade prvim trem ekipam.

In da ne pozabimo, kakšni so bili rezultati:

1. mesto – OO ZSMS tozda Tovarna celuloze in papirja Medvode
2. mesto – OO ZSMS tozda Kemija Celje
3. mesto – OO ZSMS tozda Grafika.

Razvrstitve ostalih ekip tokrat ne bomo razkrili, letos naj ostanejo skrivnost!

Ob koncu le še to. Imeli smo se »fajn« in vsem, ki se šaljivih iger niste udeležili, je lahko močno žal. Tako vsem tistim priporočamo in kličemo – pridružite se nam prihodnje leto na šaljivih igrah mladih DO Aero.

Udeleženci šaljivih iger OO ZSMS – Aero

NAŠ AERO

Ni blišča brez bede

Po vojni smo pričakovali, da bo zmagala idealna sredina, zdaj pa s strahom v obeh gledamo, kako in koliko ljudi se muči za vsakdanji kruh, koliko ljudi umira od lakote.

Ljudi, ki imajo sicer priskrbljeno delo, ki pa jim ne prinaša niti najosnovnejših sredstev za njihovo preživetje.

Vse bolj spoznavamo, da tehnika, na katero polagamo toliko pozornosti, pa naj bo še tako izpopolnjena, le ne rešuje vsega.

Torej kje iskati vzroke za takšna življenja?

Poglejmo, vrnimo se v Azijo, Afriko, kjer dan za dnem umirajo ljudje, ker so lačni.

Vzemimo predse skupino ljudi, črnsko družino, ki z lačnimi očmi sedi na ulici in gleda kaj se dogaja po svetu, ki je tako čudno narejen in razdeljen.

Ali mislite, da bodo jutri ali čez sto let te razlike manjše?

Ko se vsedemo za polno mizo, odrežemo si kos kurha, katerega pol zavrzemo. To je naš vsakdan, to poznamo.

In zopet na drugi strani...

Sence mož, žena, otrok, lačnih, prestrašenih, obupanih... V samo devetih afriških državah jih je najmanj še deset milijonov Afričanov, ki jih k sosedu žene suša. Ta pustoši v najmanj tridesetih državah črne celine.

OZN za prehrano in kmetijstvo FAO trdi, da za lakoto trpi celo 150 milijonov Afričanov.

Najhuje je tam, kjer si v svojem mrtvaškem plesu podata roke lakota in vojna.

Afrika, najmanj razvita in najpočasneje razvijajoča se izmed vseh celin. A vendar po svoje gostoljubna. Sooča se z napremostljivimi osnovnimi in družbenimi težavami. Neizpodbitno dejstvo je namreč, da je izmed štiriin-tridesetih najrevnejših držav na svetu, kar 20 afriških in 69 odstotkov Afričanov letno zasluži manj kot 120 dolarjev.

Na konferencah o pomoči afriškim beguncem je bilo sicer že zbranih veliko sredstev, vendar še daleč ne dovolj.

Svet jim je ponudil samo pol kosa kruha, hlebec pa je obdržal zase. Dal jim je le pol kosa kruha, da si je malce pomiril kljuvajočo vest in nič več.

Pozabljamo pa, da v tem majhnem svetu Afrika ni več tam daleč. Je tu – pri nas.

Pomagati moramo tudi, ko gre za Afriške begunce.

Zavedati se moramo te majhnosti sveta, predvsem pa njegove soodvisnosti. In za njihov in naš skupni boljši jutri si moramo prizadevati prav vsi.

Zavedati se moramo, da ni dovolj le naš vzdih o ubogih, ko se srečujemo s slikami po revijah, na TV, kjer otroci sedijo na tleh, tesno skupaj in kjer je videti, kakor, da se skušajo ogniti pred strahotno vročino sovražnega sonca.

Sliko sedečih v dolgih, strašnih vrstah, čakajočih na bedno pest neokusne kaše.

Morda vam je žal, da ste to prebrali. Morda me celo obtožujete, ker sem vas spomnila na nekaj, česar se sami ne želite spominjati. Morda bi raje živeli v utvri, da je drugače, da je na planjavah med zvenečimi imeni Kansas City, Wichita, ob Missouriju več prostora, da jih ta naša civilizacija in egoizem nista spravila povsem na rob Amerike, te svetleče dežele.

Valerija

Skalp

Tomi je rad bral romane o Indijancih in kavbojih. Njegovi idoli so bili junaki iz risanih romanov: Blek, Teks, Zagor. Vsak dan se je vračal domov obložen z romani, ki jih je potem požiral z očmi in usti. Prebrane romane je zlagal na kup, ki se je vsak dan večal. Včasih, ko je bil jezen, je brnil v romane, da so se razleteli po vsej sobi. Se razume, da je potem moral zložiti vse nazaj na povelje vrhovnega komandanta – mame.

Soseda Tomija ni marala. Kljub prepovedi, da sredi mesta ne smeš imeti kokoši, jih je imela vsaj deset. Ampak te kokoši so imele čudno lastnost. Bile so oskubljene, kot so tiste, ki jih lahko dobiš pakirane v trgovini. Njihovo perje pa si lahko našel na Tomijevi indijanski perjanici, leseni puški, šotorih – povsod, kjer je bil Tomi.

Neko noč so mamo zbudili klici iz Tomijeve sobe. Prestrašena je pritekla in se najprej spotaknila ob kup romanov in »krasno« zaklela. Tomi se je še vedno drl: »Bežite, Indijanci napadajo! Bežite, reši se, kdor se more!«, ter začel lesti skozi okno. Mama je ugotovila, da to počenja v spanju. Zadnji trenutek ga je prijala, da ni padel skozi okno. V tem primeru bi končal v »večnih loviščih«! Stanovali so namreč visoko pod oblaki, v stolpnici. Ko je mama Tomija položila v posteljo, je ta za trenutek zaprl oči. Zdelo se mu je, da ga gledajo sovražnikove oči. Sklenil je, da bo izkopal bojno sekuro ter uničil sovražnika. Ko se je zunaj počasi začelo daniti in so v spalnico padali prvi žarki modre svetlobe, je mamo zbudilo škripanje tal ob njeni postelji. Vstala je in zagledala Tomija, kako se z zaprtimi očmi plazil po tleh, v ustih pa drži velik kuhinjski nož.

»Tomi, kaj že spet počenjaš?« je tiho in nežno spregovorila mama, ki se je bala, da Tomi ni pri pravi.

»Ob zori sem skalpiral sovražnika!«

V zadregi, ker ni vedela, kaj naj naredi, si je šla z roko preko glave. Takrat pa ji je kri zaledenela v žilah. Njenih krasnih, bujnih las ni bilo več. Pardon, bili so in to raztreseni okrog Tomija, ki je še vedno držal med zobmi tisti mesarski nož, s katerim jo je »skalpiral«.

Naslednji dan so Tomija odpeljali k psihiatru, čeprav je zatrjeval, da je vso noč trdno spal. Edina priča dogodka so bili mamini lasje, ki so bili neena- komerno odrezani. Psihiater je ugotovil, da je Tomi čisto normalen, povprečen otrok, le preveč bere.

Popoldne je bilo na dvorišču pred stolpnico veliko otrok, ki so se zgrinjali okrog plamena, ki je švigal visoko v zrak. Tomi je s težkim srcem kuril vso »svojo literaturo«. Z enega od oken pa se je zadovoljno smejala sosedica, lastnica oskubljenih kokoši, ki so se mirno sprehajale po otroškem igrišču in skakale po gugalnici.

Tomijeva mama pa si je za nedolgočas kupila lasuljo.

Ciganka

Dajala je in znali so jo žreti, kakor, da bi bila hlebec kruha – podarjen ubogim. Jemali so jo s seboj zaradi smeha in novih govorici. Obsojali so jo, ko je bila najbolj željna topline rok, razumevanja. In ko je dala vse, jim je bil odveč njen smeh, trd je bil kruh iz njene roke, samo še laži so bile njene besede. Njeno telo – odvržena vreča. Poslednje snidenje in tožba. Tožba ogoljufane ciganke.

Videl boš

Ob slovesu razbij čašo vina, da boš videl moje solze. V pričakovanju novih kletev bodo polzele po nasilnih rokah. Ozri se v drobci stekla pod seboj in videl boš tisoče bolečih podob mojega srca v njem.

In če me ne najdeš v kapljah vina, ne v drobcih razbite čaše ljubezni v katero sva točila najino laž? Ostaja ti to, da greš dalje! Mimo mene z drugo... Videl boš kdo sem in kaj še hočem od tebe!

Valerija

Zamenjano darilo!

To je zgodba o mlademu še samskem fantu, pravzaprav njegova izpoved, kako se je razdrla zaroka z zelo privlačno punco, v katero je bil do ušes zaljubljen. No, pa pustimo, da sam pove nekaj o sebi in o tem, kako je prišlo do tega, da sta šla narazen.

Kakor vidite, sem žal še samski. Bil sem sicer enkrat zaročen, toda ta zaroka se je kmalu razdrila. Kako pa je do tega prišlo, vam bom sedaj povedal.

Prazniki so bili pred vrati. Ker sem na splošno boječ do ženskega spola in ker sem bil povrh še zaljubljen, se nikakor nisem mogel znajti v družbi svoje neveste, zato je bilo tudi težje najti darilo zanjo. Po dolgem premišljevanju sem se odločil, da ji bom poslal par finih rokavic in seveda zraven pismo.

V isti trgovini sem srečal sošolko, ki je kupovala za sebe tople hlačke. Po nerodnosti prodajalke sta bila zavitka zamenjana in je sošolka odnesla rokavice, jaz pa sem seveda priložil pismu »hlačke«. V pismu se je seveda vsak stavek nanašal na rokavice. Sicer pa si predstavljajte – moja izvoljenka sedi v blaženem prazničnem razpoloženju pred novoletno jelko in prejme darilo s pismom, ki vam ga bom sedaj prebral:

Draga Karmen!

Dolgo sem razmišljal, s čim bi te razveselil in ti dokazal svojo ljubezen.

Zadnjič sem opazil, kaj najbolj potrebuješ in to ti v priloženem zavitku pošiljam. Rad bi bil zraven, ko si jih boš prvič nataknila, še raje bi ti jih jaz oblekel, najraje pa (še le v pismu ti upam priznati), bi jih ob prvi priliki snel in pokril z vročimi poljubi ter ljubkoval drhteče mesto, ki so ga pokrivalo. Vsekakor pa želim, da preživiš v njih srečne trenutke, saj se tesno privilegajo. Imeli so tudi dolge do sklepov, pa sem si mislil, čim krajše, tem boljše.

Saj veš sama, da se krajše hitreje snamejo. Tudi s krznom podložene bi ti lahko kupil, ampak tako bi te vedno ščegetale, razen tega pa so prevroče in bi se pod njimi znojila, kar sem opazil tudi pri prodajalki in moji sošolki, ko sem jih na obeh preizkusil in smo jih komaj sneli z združenimi močmi. Sploh pa bo kmalu pomlad in takrat jih, kolikor mi je znano, sploh ne nosiš.

No, najprej sem ti hotel kupiti usnjene, z bogatimi šivi in zavihki (z njimi bi se lahko ponašala, če bi odšla na zimske počitnice v Avstrijo), ampak potem sem se spomnil, da bi pod njimi komaj otipal tisto, za kar te želim prositi. Ne pozabi jih, če boš povabljen v

fino družbo. Vzel sem nalašč take, ki se hitro snamejo, če bo sila in se bo tebi in ostalim zelo mudilo. Kadar bo malo bolj toplo, jih na sprehodu lahko nosiš v roki, v najboljši kavarni pa jih lahko položiš na mizo zraven torbice. Dolgo ne bodo ostale čiste, ker imajo ljudje večinoma umazane roke. Kolikor veš, moški praviloma svoje snamejo, medtem ko dami to ni potrebno. Če jih hočeš očistiti, jih enostavno polij z bencinom in se z njimi usedi na sončno stran parka, da se ti bodo osušile. Pazi, da jih ne zmočiš, ker sicer postanejo trde in te lahko ožulijo, zato naj bodo vedno namazane s primeranim mazilom, da ostanejo mehke. Še nekaj; če ti slučajno ne bodo vseč, jih lahko zamenjava, prodajalec v trgovini ti bo rad prodal druge. Ker te poznam, sem namenoma kupil temnejše, da bodo pristajale svetli barvi tvoje kože. Ko bodo raztrgane, jih, prosim, ne vrzi proč, ker si bom jaz z njimi lahko brisal očala. Razen tega pa bodo prepojene z omamno vonjavo, ki me bo spominjala nate, ko boš daleč proč.

Vedno nate misleči
Janez

Za konec pa še kratek nasvet vsem fantom, ki bodo ali kupujejo darila za svoje najdražje, da bodo dobro pazili, da ne bodo prodajalke pomotoma zavile kaj drugega. Ženskemu spolu pa opozorilo, da ne boste presenečene, če boste kdaj dobile kaj podobnega.

Darilo

V mojem žepu leži darilo, darilo namenjeno tebi, ki sem ti dal svoje srce, kakor sem ti mislil dati darilo.

Toda ti se me izogibaš, oddaljuješ se od mene, nočeš sprejeti moje ljubezni, nočeš mojega srca.

Kaj naj sedaj počnem z njim, kam naj ga dam, komu naj podarim to darilo, darilo, ki je bilo samo zate.

Naj ga odnese voda, naj ga pogoltnje globine, naj ga imajo ribe, naj ga ima naraval

Toda še je v mojem srcu energija silna, energija, da se razdaja ljudem, darilo pa naj počaka, čaka na nekoga, ki mu ne bo vseeno, ki bo maral za to moje srce.

Srečanje

Spomnim se poletnih dni, sonce, morje in njen nasmeh, topline njenih oči.

Prelepi so večeri ob morju, prelepo zahajajoče sonce, prelepa je ljubezen, prelepa je mladost.

Poletni dnevi, dnevi brezskrbnosti, poletni časi, čas ljubezni.

Tu sva se srečala midva, tu so me očarale tvoje oči, tu me je očaral tvoj nasmeh, tu si me osrečila.

Upam, da še kdaj, se vrneva nazaj, nazaj na morsko obalo, da bova stekla po pesku, držec se za roke, samo midval

Tomaž

»Aforizem«

Zgradil bi si rad zdravo zavest, pa nikjer ne najdem dobre lokacije.

Med najbolj priljubljene športe sodita tudi skok čez plot in metanje polen pod noge.

Mnogi delavci porabijo največ energije, kadar so za šankom.

Mnogim med nami še zdaj ni jasno, da se bučna semena prodajajo na tržnici, ne pa v kongresnih dvoranih.

Čas je relativen. Za odlične ljubimce je noč vedno prekratka, za zobobol predolga.

Dandanes so lahko na konju le tisti, ki se ukvarjajo z jahalnim športom.

Naši vodilni kadri dajo vse od sebe edino takrat, kadar imajo poleg sebe slečeno tajnico.

Inšpektorji lahko ujamejo veliko ribo samo, kadar so na ribolovu.

Humor

DEKLE: »Kako to, da imaš tako dolge trepalnice?«

FANT: »Veš, ko sem bil majhen, sem večkrat jokaj, pa so mi zrasle.«

DEKLE: »Škoda, ker nisi raje več lullal!«

Kozerija

DRAGA TETA LIZA!

Teharje, pred praznikom

V teh dneh, ko slaviš svoj 44. rojstni dan, si verjetno vsa v pričakovanju, kako boš preživela praznik. Ali si pripravila vse za ta slavnostni trenutek? Kdo bo prišel na tvoj veliki banket? Kaj bo na mizi, koliko žlahtne kapljice je na zalogi in ali bo ples trajal vso noč? Kaviar, šampanjec, raki in morda ledeno vino? Pa pozreta? Koliko bo pravzaprav pravega veselja? Vse to ti najbrž zdaj blodi po glavi?

Veš, pišem ti, ker me v nedeljo ne bo k tebi. Pa ne misli, da sem jezen nate. Sama veš, da te spoštujem in da drugo nima nič s tem. A kaj, ko te bo obiskalo toliko tistih, ki mi niso čisto nič pri srcu.

Draga moja, z njimi nočem jesti, z njimi nočem piti, z njimi nočem peti. Oni žro, pogosto so pijani in kar naprej pojejo v dvočetrtinskem taktu. Meni to ne gre v uho, še manj v korak.

Saj vem, da vedno pridejo nasmejan in veseli. Pa bleščeče darove ti prinašajo. Toda verjemi, zmeraj jih kupijo z mojim delom in še vprašajo me nič. Jemljejo si to in vso pravico, kar za večno bi jo radi. Zato ne morem priti, ker se ne bi rad igral z njimi. Vem, da bi spet izgubil in potegnil »ta kratko«. Zelo me moti, da se pogosto izgovarjajo na tebe, češ, da vse to počno zate. A ne verjamem, ker če ne bomo zdravi vsi, boš tudi ti zbolela. Oni pa trosijo viruse okoli. Seveda jim je lahko, ker so imuni.

Pa vendar, zadnje čase straši huda bolezen, ki tudi njim ne prizanaša. Čeprav si pokrivajo glave z gumijastimi baloni, vsak dan katerega zadene.

Veš, tudi zaradi tega ne pridem, ker nočem umreti zaradi nevednosti. Oni pa so strašno rizična skupina. In kdo ve, kaj vse se lahko zgodi na rojstnem dnevu za mojim hrbtom, če se jim posreči, da me napojijo.

Želim, da me razumeš in mi odsotnost opravičiš. V mislih bom takrat pri vas. Sem pač tak. Ne zanima me zabava, če ni vsaj majčkeno ljubezni.

Oni pa bi še s prešuštvom želeli večati ugled in ostajati na mestu. Pozabljajo, da je razprodaja že mimo. Pa obdržali se tudi ne bodo večno.

Saj se moraš spomniti, da so tudi Celjski morali končati. Gornji grad je ostal prazen, ker ni bilo ljubezni. Pohlep in otroci pač ne gredo skupaj.

Draga Liza! Trdno verjamem, da bova nekoč spet skupaj praznovala. Vsak zase in vsi skupaj bomo takrat srečni.

Veš, ti mi še vedno predstavljaš domačijo, a nikar se ne huduj, če ti skupaj z voščilom zakličem: »Za domovi-

no z Veroniko in Friderikom naprej, tebi Elizabeta pa drugačno zgodovinsko vlogo!»

Tvoj nečak in modri vitez

P. S. Govor Miloša Milosavljeviča v noči med 14. in 15. listopada me je utrdil v prepričanju, da ravnam pravilno.

Kaj je to?

V besedah zanjo potegujemo se vsi, še preden za priimek in ime dobi, brž dvignemo roke: o, boste oprostili, saj vendar nismo v mračnem srednjem veku, glav pa ne bomo sekali človeku in prav tako čarovnic ne lovili!

(ισοσωλοδρo)

Mali oglasi

– Hujšajte zdravo in uspešno s strokovno pomočjo. Šifra: »Pozor, hud pes!«

– Prodajam vse vrste vlomilskega orodja. Šifra: »Bogataš!«

– Prodam ohranjen avto, ki ima le to napako, da ga je vozila moja žena. Vozilo je uporabno predvsem za igralni pripomoček na otroških igriščih. Šifra: »Totalka.«

– Prodam ali zamenjam svojo 40-letno ženo za dve po 20 let! Šifra: »Staro za novo.«

Moja najljubša knjiga

Moja najljubša knjiga je HEIDE. Iz knjižne zbirke mi je najbolj ostala v spominu knjiga z naslovom HEIDI NA PLANINI. Ko je bila Heidi še majhna, sta ji umrla mamica in očka. Zanj je skrbela teta. Bila je doma in ni hodila v službo. Ko je bila Heidi že večja, je teta izvedela za službo, kjer bi se lahko zaposlila. Heidi ni hotela pustiti same in spomnila se je, da bi jo lahko pazil ded s planine. In to je bilo res. Nekega jutra sta Heidi in teta odšli k delu na planino. Ko sta prispeli, je teta dedu povedala, kaj ima v načrtu.

Ded se je razjezil in rekel: »Ne! Ne! Ne! Kaj naj počnem s tako majhnim otrokom, kot je Heidi?« Po dolgem prepiru pa je dejal: »No, pa naj ostane!« Teta je odšla.

Heidi je vsako jutro s pastirjem Petrom odšla past krave. Na paši ji je bilo všeč. Ded je izdeloval stole in še druge stvari. Heidi je pazljivo opazovala deda pri delu. To je odlomek iz knjige Heidi na planini. Rada berem knjige, ker se iz njih lahko veliko naučim.

Mojca Turnšek, 6. a

COŠ Fran Roš

Celje

Živalska evrovizija

Peli so za evrovizijo in svojo slavno televizijo. Prva je bila lisica. Zapela je pesem: Oh, ti tatice. Druga bila je krava. Pela je: Učenjaška glava. Zadnji je bil jež. Pel je: Tega ti ne smeš. Vprašali so svetovalca, da bi določili zmagovalca. »Prva!«, je vpila žirija lisica. »Prva«, kričala je krava Mica. Ker so se prepirali tako, je jež zmagal lahko. In niso imeli druge izbire, kot da njemu dajo safirje. Torej, pregovor velja! Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Urška Kolenc, 6. c

COŠ Fran Roš Celje

Naša razredničarka

Naša razredničarka je tovarišica Danica Grabar. Uči nas kar tri predmete: matematiko, slovenščino in spoznavanje družbe. Pri matematiki se učimo računati, pri slovenščini pišemo, beremo, delimo besede..., pri družbi pa se učimo o Jugoslaviji. Pri vseh teh predmetih smo včasih glasni in zato mora biti tudi naša tovarišica huda.

Imamo še več drugih predmetov. V petem razredu jih je veliko več kot v četrtem. V petem razredu se počutim kar dobro, vendar je bilo lani bolje, saj nismo imeli vsako uro drugega tovariša in se nismo selili vsako uro iz učilnice v učilnico. Toda morala se bom navaditi, saj so pred mano še šesti, sedmi in osmi razred.

Martina Šmid, 5. b

COŠ Fran Roš

Celje

Letošnje devetmesečno poslovanje

Značilnosti letošnjega devetmesečnega poslovanja v **Sloveniji** kažejo na vrsto bistvenih neugodnih odstopanj od planiranih usmeritev in razvojnih potreb. Industrijska proizvodnja se minimalno povečuje, produktivnost dela že celo leto stagnira. Izvoz po statističnem tečaju sicer nekoliko narašča, vendar ne prinaša dovolj deviz za plačevanje zapadlih obveznosti do tujine in za pokrivanje uvoznih potreb gospodarstva. Investicijska dejavnost se realno sicer povečuje za slab odstotek, vendar se v strukturi vlaganj povečuje delež namenjen gradbenim delom, vlaganje v opremo, kot nujen predpogoj za normalno obnavljanje gospodarstva in izboljšanje učinkovitosti investiranja, pa stagnira. Inflacija prekoračuje vse meje, akumulativnost gospodarjenja pada, delež izgub se povečuje.

Letošnje leto je tudi leto uvedbe novega obračunskega sistema, ki je doživel, kljub le devetmesečni veljavnosti, že vrsto sprememb in dopolnitev. Enako velja za spremljajoče izvedbene predpise. Sicer pa je za vrsto področij v letošnjem letu značilen intervencijski način vodenja ekonomske politike, sistem ekonomskih odnosov s tujino ne zagotavlja ustreznih spodbud, gospodarska nestabilnost pa se zaostčuje.

Vplivi širšega okolja ter naša lastna specifična problematika pa se kažejo tudi v poslovanju **naše delovne organizacije**. Fizična proizvodnja zaostaja v devetmesečju 4 % za planom. Na konvertibilno področje smo izvozili za 10,3 milijonov dolarjev, kar je 19 % manj, kot smo predvidevali. Z izvozom pokrivalo le 90 % uvoza.

Delovna organizacija v devetmesečju ostaja »pasivec«. Spreminjajoči se pogoji ter intervencije so zahtevale kratkoročna prilagajanja za zagotovitev tekoče proizvodnje. Preskrba z repromaterialom je bila zadovoljliva, vendar moramo vedeti, da je bilo precej materiala uvoženega na kredit, kar bo dodatno zaostri dinarsko in devizno likvidnost v času zapadlosti kreditov.

Finančni rezultati poslovanja so v letošnjem letu predvsem v znamenju obsežnih vsebinskih novosti v obračunskem sistemu. Spremenjena vsebina temeljnih kategorij finančnega uspeha (celotni prihodek, porabljena sredstva, dohodek, akumulacija) otežkoča, kljub prilagajanju, primerjave s preteklimi obdobji, izredno visoka in-

flacija pa onemogoča realno ocenjevanje izpolnjevanja planskih ciljev.

Zato tudi dosežen celotni prihodek, ustvarjen v višini 81.035 milijonov din (3 % nad planom), pomeni realno zaostajanje. Vendar se z rastjo celotnega prihodka približujemo povprečni rasti doseženi v slovenskem gospodarstvu. 10,8 % celotnega prihodka je ustvarjeno s prodajo v izvoz na konvertibilno področje (vključno s stimulacijo). Tudi na tem področju dosegamo slovensko povprečje. Vendar pa naraščajo porabljena sredstva hitreje od pričakovanih ocen širše skupnosti. V tem se močno kaže tudi vpliv revalorizacije (kar 13,2 % celotnega prihodka namenjamo za stroške iz naslova revalorizacije), s tem pa tudi bistveno prekoračujemo ocenjena povprečja za slovensko gospodarstvo.

Vendar je ob tem potrebno opozoriti, da ta novi element porabljenih

sredstev dejansko ni pravi »strošek«, temveč skozi tako imenovano revalorizacijsko bilanco po pokritju revalorizacijskih odhodkov povečuje sredstva za reprodukcijo.

Nadaljnja struktura delitve dohodka kaže relativno povečanje obveznosti iz dohodka ter osebnih dohodkov ob znižanju deleža namenjenega za sklade. Kljub navedenim trendom pa smo v devetmesečju **skoraj** dosegli usklajenost razporejenih sredstev za osebne dohodke z družbeno primernim obsegom teh sredstev. Po metodologiji dogovora je ugotovljena prekoračitev za 0,31 %.

Malo je še časa, da bomo lahko nadoknadili slabosti, ugotovljene v devetmesečju, vendar vsi želimo zaključiti poslovno leto 1987 uspešno. Zlasti veliko naporov pa bo potrebno vložiti v razreševanje problematike tozd Kemija Šempeter.

Poslovno informacijski sektor

29. november 1943

Letos mineva 44 let od II. zasedanja Avnoja v Jajcu in v tem zapisu vas bomo spomnili na dogodke iz naše zgodovine, ki so postavili temelj SFRJ.

8. septembra 1943 je kapitulirala Italija in posledica kapitulacije je bilo veliko osvobojeno ozemlje od Alp do Črne gore, ki je nastalo po tem, ko so partizanski odredi razorožili dvanajst italijanskih divizij. V tem času so se ljudje množično vključevali v partizanske enote, tako da je bilo ob koncu leta 1943 v partizanskih odredih več kot 300.000 borcev. Na tem osvobojenem ozemlju je bilo pet milijonov prebivalcev, ki so se vključevali tudi v Narodnoosvobodilne odbore (NOO) – predstavniška telesa ljudske oblasti. V Sloveniji pa so se ti odbori imenovali odbori Osvobodilne fronte (OF).

V Sloveniji je vodstvo OF oz. Slovenskega narodnega osvobodilnega odbora že poleti 1943 pripravljalo izvolitve in izbor odposlancev slovenskega naroda. To je bil del priprav na drugo zasedanje Avnoja, širom po ozemlju Jugoslavije in v vseh pokrajinah so ustanovili pokrajinske protifašistične svete narodnih odborov.

Pokrajinski protifašistični sveti so bili vrhovni politični organi narodnega osvobodilnega boja in so bili tudi najvišji organi ljudske oblasti, ki so se kasneje spremenili v ljudske parlamente. Vsi protifašistični sveti po pokrajinah so na svojih zasedanjih izvolili svoje delegacije za drugo zasedanje Avnoja.

Zbor odposlancev slovenskega naroda je bilo v Kočevju od 1. do 3. oktobra 1943 in 650 odposlancev iz vse Slovenije se je zbralo na tem zboru, kljub nemški ofenzivi, ki je bila najhujša na Primorskem, v Istri, na Kočevskem, Dolenjskem, v Suhi Krajini in se je končala pred Ljubljano. Kočevski poslanci so bili voljeni v neposrednih volitvah septembra 1943 po vsej Sloveniji. Na zboru odposlancev slovenskega naroda so izvolili nov plenu OF – SNOO kot najvišji organ ljudske oblasti v Sloveniji. Odposlanci so se izrekli za demokratično Jugoslavijo in izvolili 42 člansko delegacijo za drugo zasedanje Avnoja. Na zboru so tudi izrazili pripravljenost, da Slovenci skupaj z drugimi narodi živijo v eni državi, kajti le skupna borba vseh narodov in narodnosti lahko pripelje k osvoboditvi.

V oktobru 1943 so v Moskvi potekale priprave na konferenco treh zunanjih ministrov, kot predpriprava za sestanek velikih treh v Teheranu. 20. oktobra 1943 je Tito poslal v Moskvo sporočilo, da so ga protifašistični sveti Jugoslavije in vrhovni štab NOV in PO Jugoslavije pooblastili, da izjavi, da ne priznavajo jugoslovanske vlade v begunstvu in kralja Petra, ki že dve leti in pol podpirata Dražo Mihajlovića, da ne dovolijo njune vrnitve v Jugoslavijo, ker bi to pomenilo državljansko vojno in da ljudstvo želi demokratično republiko na temelju NOO in da edina zakonita oblast Jugoslavije pripada NOO s protifašističnimi sveti. Odgovor iz Moskve je bil dokaj mlačen in je priznal pravico narodov Jugoslavije do svobode. Zavez-

niki pa so še vedno želeli pomiriti narodnoosvobodilno gibanje in četnike Draže Mihajlovića, kar bi omogočilo možnost vrnitve kralja in begunske vlade v Jugoslavijo. Zato so v vodstvu narodnoosvobodilnega gibanja razmišljali, da bi še pred drugim zasедanjem Avnoja imenovali Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije (NKOJ) kot začasno vlado, ki bi se na zasédanju potrdila. Vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja se o tem ni posvetovalo s sovjetsko vlado, kot je to storilo pred ustanovitvijo Avnoja, da bi se izognilo morebitnim zapetljajem.

Slovenski delegati so poziv za drugo zasédanje Avnoja dobili sredi nemške ofenzive in delegati so bili razkropljeni po celotnem ozemlju Slovenije. Na zasédanje je lahko odšlo le del delegatov (16), ki so se pred odhodom zbrali na treh sejah (8.–10. november 1943), kjer so se seznanili z nekaterimi predvidenimi vsebinskimi vprašanji drugega zasédanja Avnoja. Delegati so na pot odšli 10. novembra iz Bele Krajine preko Otočca na Hrvaškem, kjer so se jim pridružili hrvatski delegati in pot nadaljevali preko Livna do Jajca. Edvard Kardelj je v Jajce odšel že mesec dni prej.

Drugo zasédanje Avnoja je potekalo v noči z 29. na 30. november 1943 in na zasédanju je bilo prisotnih 157

delegatov. Delegati so najprej poslušali poročilo Josipa Broza Tita o razvoju NOB narodov Jugoslavije in njen odmev v mednarodnih dogodkih. V razpravi je sodelovalo še več delegatov, sorazmerno veliko iz Slovenije in med njimi so bili tudi: Boris Kidrič, Jaka Avšič, Franjo Lubej, dr. Metod Mikuž, Josip Jeras, Edvard Kocbek in Josip Vidmar. Slovenski delegati so govorili o pomenu NOB in OF za obstanek in napredek slovenskega naroda, o tem, da so Slovenci za svobodno domovino, za življenje v večnacionalni skupnosti s Srbi, Hrvati, Črnogorci in Makedonci, za enakopravnost, za nacionalno samostojnost in vsestranski razvoj.

Na drugem zasédanju Avnoja so sprejeli deklaracijo, s katero so potrdili, da se AVNOJ konstituira kot vrhovni zakonodajni in izvršilni organ Jugoslavije, z NKOJ kot organom z vsemi lastnostmi narodne vlade, preko katere bo AVNOJ izvajal svojo izvršilno funkcijo. Begunski vladi so odvzeli vse zakonske pravice predstavljanja Jugoslavije, potrebno je bilo tudi pregledati vse mednarodne pogodbe in obveznosti, ki jih je v času begunstva sklenila stara vlada. V deklaraciji so se zavzeli tudi za to, da se Jugoslavija zgradi na demokratično federativnem načelu, kot državna skupnost enakopravnih narodov.

Na drugem zasédanju Avnoja so izvolili tudi predsedstvo, v katerem je bilo deset Slovencev. Predsedstvo je ratificiralo vse odredbe in izjave, ki jih je sprejel Avnoj od svojega prvega zasédanja. Predsedstvo je podelilo Josipu Brozu Titu naziv maršal in izvolilo NKOJ, katerega predsednik je bil Tito. Potrdili so odlok vrhovnega plenuma OF (16. september 1943) in predsedstva ZAVNOH (20. september 1943), da se del slovenskega in hrvaškega primorja, ki je bilo pod Italijo, priključi Sloveniji in Hrvatski. Predsedstvo je sprejelo še odlok o ustanovitvi državne komisije za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev.

Drugo zasédanje Avnoja je pomemben mejnik v razvoju NOV in ljudske revolucije, saj so na zasédanju odstranili staro kraljevo oblast, neposredne volitve pa so omogočale, da so ljudje lahko začeli sami odločati o svoji usodi. Narodi Jugoslavije so se povezali v enakopravno nacionalno skupnost oz. demokratično federativno državo, ki temelji na narodni enakopravnosti in samoodločbi.

Opomba: Ta zapis je nastal po podatkih iz knjige: NOV na Slovenskem 1941–1945, skupine avtorjev in je izšla v Ljubljani leta 1976.

NAŠE AKTUALNE TEME

Priznanje Bektu Redu

Ob koncu oktobra so v tozdu Kemija Celje svojemu zunanjemu sodelavcu BEKTU REDU iz Goražda podelili priznanje za sodelovanje pri izdelavi kasete za pisalni trak S 3004. Na poslovnem sejmu v Leipzigu je bila ta kasete nagrajena z zlato plaketo, uporabljala pa se za pisalni stroj Erika vzhodnonemškega podjetja Robotron.

Tovariš Bektu Redo z Aerom sodeluje prek DO Unis iz Goražda in skupaj s predstavnikom Unisa tovarišem

Ahmom Adždićem sta povedala, da sta uspeha kasete za pisalni trak zelo vesela. Tovariš Redo iz plastike izdeluje pisarniško opremo in tako njegovo sodelovanje z Aerom traja že štiri leta. Postopek izdelave nagrajene kasete je trajal dva meseca, kar je za naše časovne roke precej kratko obdobje. Tovariš Redo je povedal še to, da je bil postopek izdelave kratek

zato, ker je pri popravilih in dopolnitvah začetnih načrtov kasete dobro sodeloval s tehnologi tozda Kemija Celje.

S predstavnikom DO Unis sta nam zatrčila, da si tako uspešnega sodelovanja z DO Aero želita v prihodnje in to sodelovanje bi rada razširila še na druge izdelke.

Jasna Rode

Nagrajeni inovatorji iz Medvod

V Ljubljanskem dnevniku (4. 11. 1987) smo zasledili novico, da je mestni svet Zveze sindikatov Ljubljane na svoji seji o socialni politiki podelil tudi nagrade in priznanja za dosežke na področju inovacijske dejavnosti za leto 1987.

Med nagrajenci je bila tudi skupina inovatorjev iz Aera TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode, ki jo sestavljajo: Janez Peternel, Ljubo Saje, Miloš Petrovac, Alojz Masterl, Franc Mlakar, Janez Tomažin, Franc Lunar, Peter Habinc, Jože Dobnikar, Edo Zupan, Niko Dimc, Jože Knific, Stane Bertoncelj in Jure Žagar.

Naj vas spomnimo, da so na občnem zboru DIATI DO Aero podelili priznanje DIATI in Zlato značko Aera Janezu Peternelu iz tozda Tovarna celuloze in papirja iz Medvod. Janez Peternel je soavtor inovacije, s katero so se povečale kapacitete sortacije s postavitvijo ATIS filtra paralelno obstoječemu TESCH filtru (več o tem glej v Naš Aero 3/1987).

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo in jim želimo podobnih uspehov še v prihodnje.

Priznanje sodelavcem iz Medvod

DELAVCI IZ
MEDVOŠKEGA TOZDA
SO PREJELI NAGRADO
ZA DOSEŽENE USPEHE
NA PODROČJU INOVACIJSKE
DEJAVNOSTI

Sedemnajstega oktobra so naši medvoški sodelavci Janez Peternel, Ljubo Saje, Miloš Petrovac, Alojz Masterl, Franc Mlakar, Janez Tomažin, Franc Lunar, Peter Habinc, Jože Dobnikar, Edo Zupan, Niko Dimc, Jože Knific, Stane Bertoncelj in Jure Žagar prejeli priznanje – nagrado ljubljanskega mestnega sveta Zveze sindikatov Slovenije za dosežene uspehe na področju inovacijske dejavnosti – za tehnično izboljšavo »Povečanje kapacitete sortacije s postavitvijo ATIS filtra paralelno obstoječemu Tesch filtru«.

Opis inovacije

Po rekonstrukciji obrata celuloze naj bi se proizvodnja celuloze letno povečala iz 18.000 na 23.500 ton zračno suhe celuloze. Po zagonu pa se je pokazalo, da je ozko grlo sortacija, predvsem zaradi Tesch filtra. Na noben način ni bilo mogoče doseči načrtovane zmogljivosti (projektirane količine odcejene celuloze v sortaciji), čeprav je bilo v projektu predvideno, da bo obstoječi Tesch filter zadoščal za povečano zmogljivost.

Brez postavitve novega, večjega filtra v sortaciji, ali pa vzporedne postavitve še enega filtra ob Tesch filtru, nikakor ne bi mogli doseči večje proizvodnje kot 2,310 ton/uro zračno suhe celuloze iz leta 1982. Nov filter za odcejanje celuloze pa je ogromna naložba, saj gre za opremo iz uvoza, dobavni rok pa je daljši od enega leta.

Inovacijski predlog

K Tesch filtru se vzporedno postavi ATIS filter s predelavami, ki so opisane v nadaljevanju.

Atis filter je bil nabavljen leta 1962. V sortaciji je bil postavljen na dveh mestih, vendar ni nikoli obratoval. Tako je bil v trenutku, ko smo ga razstavili in vgradili, popolnoma amortiziran. Filter je bil v zelo slabem stanju, originalno sito je bilo popolnoma uničeno, bil je brez originalnega pogona (brez stopenjskega reduktorja).

Atis filter je bil vključen v proizvodnjo 7. septembra 1984. Zmogljivost sortacije se je že v eni uri skokovito povečala. Proizvodnja je naraščala iz meseca v mesec, skladno z dokončanjem del inovacijskega predloga. Zadnja dela po inovacijskem predlogu so bila izvršena med remontom v juniju leta 1985.

Sortacija ima danes, ob idealnem izkoriščanju naprav, dnevno zmogljivost do 90 ton, kar pomeni 3,75 ton/uro zračno suhe celuloze. Delež ATIS filtra predstavlja pri odcejanju približno 1,44 ton/uro, oziroma 34,56 ton/dan zračno suhe celuloze. To pa pomeni tudi okrog 60 odstotkov zmogljivosti obstoječega Tesch filtra.

Čista gospodarska korist za prvo enoletno obdobje izkoriščanja tehnične izboljšave »Povečanje kapacitete sortacije s postavitvijo ATIS filtra paralelno obstoječemu Tesch filtru« v letu 1985 znaša 75,166.456 din, za drugo enoletno obdobje v letu 1986 pa 148.931.486 din.

Našim sodelavcem iskreno čestitamo za opravljeno delo, seveda pa tudi za nagrado in priznanje.

Po prijavi za inovacijo pripravila Cveta Robas

POROČAMO O ...

Strokovne inovacije so osnova našega razvoja

Beseda INOVACIJA izhaja iz latinske besede INNOVATIO, NOVUS, kar pomeni NOV. V slovarju tujk je beseda razložena kot uvajanje česa novega, kot sprememba, prenovitev oziroma obnova. Inovacija je torej vsaka uporabna in koristna novost, velika ali mala, skratka vse novosti, ki nosijo nov denar ali neposredno vplivajo na ekonomičnost, produktivnost in kakovost. Kaj je bolj rentabilno – dajanje ali dobivanje daril? Vsekakor je to dobivanje daril. In kdo v tržnih odnosih daje darila. Manj inovativen – cenejši – podarja inovativnejšemu darilo! Z nižjo ceno podari dvakrat večji delež bruto dohodka tistemu, ki ima višjo ceno in je inovativnejši. Po besedah dr. MATJAŽA MULEJA, rednega profesorja na Visoki ekonomski komercialni šoli v Mariboru, ta razlika v ceni nastane zaradi inovacij. Naše izvozne organizacije, stimulirane z različnimi dodatki, tujim podarjajo dvakratni delež svojega bruto dohodka in inovativnejšim je to extra profit. 28. oktobra letos je na pobudo vodstva delovne organizacije in v organizaciji naše kadrovske-socialne službe, referenta za izobraževanje ponovno predaval v Aeru.

Dr. Matjaž Mulej je svoje predavanje, namenjeno vodstvu in vodilnim delavcem, delavcem razvojne enote, koordinatorjem razvoja, referentu za inovacije in članom kolegija, začel z vprašanjem, kaj se je na področju inovativnih dejavnosti v Aeru naredilo v času od njegovega prvega obiska v Aeru (17. 6. 1986)? Nadaljeval je z naslednjim vprašanjem, če sploh še kdo pozna vsebino zapisnika problemske konference ZK DO Aero, ki je bila namenjena inovacijam. Tišino, ki je nastala pri teh dveh vprašanjih, je prekinil dr. Mulej in dejal, da imajo pravo vrednost le profesionalno visoko strokovne inovacije in tem so amaterske le dopolnitve. Napačno pri raziskovalnem delu je to, da se raziskuje rutinsko in v okviru že obstoječega. Da bi to presegli, je potrebno aktivirati

človeški potencial – to pa bi imelo posledice tako v večji gospodarski koristnosti in sodobni miselnosti. Zmotno je tisto mnenje, ki trdi, da ljudje ne mislijo, je dejal dr. Mulej. Koliko je delavcev v Aeru, ki so osvojili proizvodni postopek in si na nek način olajšali doseganje norm. Ljudje so inventivni in razmišljajoči in to dokazujejo iz meseca v mesec, ko s svojo plačo prebrodijo 30 dni.

PRAVILNO VREDNOTENJE INOVACIJ

Pri pospeševanju inovacij in inovativnih dejavnosti je pomembno, da se inovira samo vodenje. Če so vodstveni delavci v odnosu do delavcev bolj »RUKOVODIOCI« ali manj »GLAVOVODIOCI« (sh. izraz je ustrenejši kot slovenski), pride pri tem še do večjega razkoraka med fizičnim in umskim delom. Pojem vodenja, ki ne upošteva umskega dela vsakega zaposlenega, razmetava z znanjem in sposobnostmi ljudi. V začetku stoletja je veljalo, da je najboljša tista tovarna, kjer je delo ločeno od miselnosti. Ob zvišanju ravni znanja pri vseh delavcih se pojavljajo začetki posameznih inovativnih predlogov. Sistem posameznih inovacij, ki pa so od znanstvenega dela ločene, spodbuja le entuziaste, ostali pa svoje zmožnosti raje izkoriščajo v donosnejši sivi ekonomiji.

Najvišji inovacijski dohodek imajo tam, kjer so povezali množično inovacijsko dejavnost s strokovnimi potenciali in takšno dopolnjevanje znanja lahko ustvari tudi do 10 % bruto produkta, je dejal tov. Mulej. Korak naprej je inovativno poslovanje, ki ob inovacijah, kot vsakodnevni dejavnosti DO, postane stil poslovanja. Vendar pa je od tu do inovacijske družbe še velik korak, saj je zanjo eden izmed pogojev sprotno osveževanje znanja. Pri nas pa prevladuje mnenje, da je osveževanje znanja ponizevalno. V svetu pa je sprejeto načelo, da se temu namenja najmanj 50 dni letno. Kako naj naša družba postane inovacijska, če še vedno obstaja teoretični problem, kaj je inovacija in kaj ni. Bitka za te osnovne faze inovacij do inovativne družbe, je za Jugoslavijo eksistenčna.

INOVACIJA STILA VODENJA

Prvi pogoj za tehnološke inovacije je inovacija stila vodenja, saj spremeni odnosi do ljudi povzroči največ inovacij, je dejal dr. Mulej. V delovni organizaciji se mora inovacijska politika razvijati sistematično in tudi v to vključiti razvijanje in uporabljanje znanja. Dr. Mulej je dejal, da v Sloveniji le 5 % OZD inovira sistematično, v

Naše inovacije so bile predstavljene na razstavi inovatorjev – Štore 1987

SFRJ pa je ta odstotek še manjši. Za inovacije in inovatorje je potrebno določiti tudi delovne cilje inovatorjev, ki bi bili tudi delovni cilji vodilnih in vodstvenih delavcev. KPO, DIATI in komisija za inovacije morajo te cilje oblikovati po dogovoru. Osnova za usposabljanje inovatorjev in ustvarjalno sodelovanje kadrov je znanje. Na žalost pa v našem šolskem sistemu učijo, da moraš biti priden in ne iznajdljiv. In posledica te miselnosti je položaj Jugoslavije na svetovnem trgu.

Samo znanje ni zadosten pogoj za inovacije, potrebna je tudi dobra organiziranost, evidentiranost inovacij in informiranje o inovacijah in podobno. Ena izmed rešitev bi bila tudi ta, da bi bili referenti za inovacije člani KPO, je dejal dr. Mulej. Za dejansko uresničevanje inovacij je potrebna ustrezna oprema in strokovna pomoč, na žalost pa se večkrat dogaja, da gre denar za inovacije za investicije. Dodatno pa se bogati znanje na raznih seminarjih, sejnih, predavanjih – še večji pomen pa bi moral biti na prenosu tega znanja drugim.

Tržna usmerjenost je prisotna le pri 5 % vseh inovacij. Pomembno je, da se trg na nov izdelek navadi in razvijanje trga za nov izdelek traja enako dolgo kot razvijanje samega izdelka. Celovit proces inoviranja, trženja, planiranja, daje dobre rezultate, oziroma rezultate, kjer ne bo mnenja: »Zakaj bi delali, raziskovali, če se ne prodajal«

In na koncu se pomudimo še pri finančnem stimuliranju inovatorjev. Degresivna lestvica spodbuja le male

inovacije, od katerih ima delovna organizacija najmanj koristi. V lanskem letu so bili slovenski inovatorji nagrajeni s povprečno 3 % inovacijskega dohodka. In dr. Mulej trdi, da je to premalo in da bi moral obstajati enoten odstotek dohodka za vse vrste inovacij (v TAM imajo 15 %). Poleg samega avtorja inovacije bi se moral del inovacijskega dohodka razporediti tudi na člane samoupravne delovne skupine, na kolektiv, nekaj sredstev pa bi šlo za sklade. Dr. Mulej je tudi predlagal, da bi bil del gibljivega osebnega dohodka vodstvenih delavcev odvisen tudi od inovacij v delovni organizaciji.

V 19. ALI 20. STOLETJE?

Lastno znanje v Jugoslaviji je cenjeno zelo malo, saj delež jugoslovanskega znanja znaša le 0,2 %, v ostalih 99 in več odstotkih pa smo odvisni od tujega. Mnogi si ob tem postavljajo vprašanje, ali je potrebno, da inoviramo tisto znanje, ki ga je neko pred nami že inoviral? Pri teh 99 % tujega znanja nam ostaja le to, da imitiramo tuje znanje s svojo lastno iznajdljivostjo. V delovni organizaciji, kjer se delavci toga držijo predpisanih opisov del in nalog, ni veliko inovacij. Tudi tam, kjer je odstopanje izobrazbe za tri stopnje, ni veliko inovacij in s tem v naši družbi pristajamo na to, da smo zadovoljni s tem, da nas operira strežnica, neguje pa nas zdravnik specialist, je zaključil dr. Mulej.

Jasna Rode

Poudarki iz problemske konference ZK DO Aero o inovacijah

Bojan Zapušek: Inovativna dejavnost v Aeru jasno kaže, da so današnji rezultati le posledica minulega dela.

Miljenko Brajkovič: Inovacije ne bi smeli jemati le kot dodatni vir zaslužka – torej kot vir za preživetje, temveč predvsem kot dejavnost, ki lahko v veliki meri pripomore k ustvarjanju večjega dohodka, akumulacije in s tem pogojev za razširjeno reprodukcijo.

Kosič: V merilih za nagrajevanje inovatorjev naj se OO ZS zavzamejo, da nagrade ne bodo nižje od 6 % z inovacijami ustvarjenega dohodka.

dr. Matjaž Mulej: Edina možnost za razbremenjevanje gospodarstva je v inovacijah – rabimo jih zato, da bi preživeli.

dr. Matjaž Mulej: Nadaljnji korak k uspešnejši inovacijski politiki je redno evidentiranje, razvijanje metod, odvisnost dovolj pomembnega variabilnega dela osebnega dohodka vodilnih delavcev od števila in učinkovitosti inovacijskih predlogov.

dr. Matjaž Mulej: Svetovna in naša praksa kaže, da je inovacije mogoče deliti na temeljne (ki bistveno spreminjajo) in na drobne – izboljševalne (ki malo spreminjajo) – v obeh primerih pa gre za inoviranje izdelkov in postopkov.

dr. Matjaž Mulej: To kar imate vi zdajle, pa ne more dati veliko učinka, ker preprosto predpostavljate, da bodo inovatorji zgolj izjemni ljudje – zelo dragoceni, več kot vsega spoštovanja in podpore vredni, ampak vendarle premalo, da bi voz iz blata izvlekli, ker ostaja še vedno razdelitev na tiste, ki mislijo in na tiste, ki imajo pravico do neodgovornosti, ki pa jih s kolektivnimi oblikami inoviranja dosti lažje aktiviramo.

V tej številki Našega Aera inovacijam namenjamo več prostora in s tem bi radi opozorili na njihov velik pomen pri uspešnem gospodarskem razvoju cele Jugoslavije.

Nekaj osnovnih informacij o inovacijski dejavnosti v Aeru sem dobila pri referentki za inovacije – tovarišici Angelci Hudej in njene ugotovitve so podobne mnenjem Cveta Glavana in Jožeta Hrovata. Vse to pa kaže na to, da so na področju inovacij potrebne res korenite spremembe, če želimo iz inovacij, kot množične dejavnosti, preiti na višjo strokovno raven, ki tudi daje boljše rezultate.

Naslednji prispevki vas poskušajo opozoriti na tista področja inovativne dejavnosti, ki najbolj potrebujejo spremembo.

Pravilnik o inovacijah

Opredelitev inovacijskih predlogov

PATENT – čl. 7:

S patentom se zavaruje izum, ki pomeni novo rešitev opredeljenega tehničnega problema. Izum mora biti rezultat ustvarjalnega dela in tudi tehnično in industrijsko izvedljiv, mora biti uporaben v industrijski proizvodnji ali v kakšni drugi (ne)gospodarski dejavnosti. Med izume se ne uvrščajo načela in pravila, znanstvena odkritja in računalniški programi.

MODEL IN VZOREC – čl. 11:

Z modelom se zavaruje nova zunanja oblika določenega industrijskega ali obrtnega izdelka. Z vzorcem pa se zavaruje nova slika ali risba, ki se da prenesti na določeni industrijski ali obrtni izdelek. Tako se ne morejo zavarovati faktografska in kartografska slika, tehnični načrti in skice.

TEHNIČNA IZBOLJŠAVA – čl. 13:

To je vsaka racionalizacija dela, ki nastane z uporabo tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov v vseh fazah delovnega procesa. S tehnološko izboljšavo se poveča dohodek organizacije združenega dela, produktivnost dela, izboljša se kakovost proizvodov, prihrani se material ali energija, izboljšajo stroji ali instalacije, tehnična kontrola proizvodov, izboljšanje var-

stva pri delu. Za tehnično izboljšavo štejejo tudi rešitve tehničnih problemov, katerim ni priznano patentno varstvo, pač pa izpolnjujejo prej omenjene pogoje. Rutinsko uporabo znanih tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov v delovnem procesu se ne šteje v tehnično izboljšavo.

KORISTNI PREDLOG – čl. 14:

To je vsak predlog, ki pomeni racionalnejšo rešitev izvajanja katerekoli funkcije v temeljni organizaciji, DSSS ali delovni organizaciji. To so predlogi delavcev, ki jih temeljna organizacija ali DSSS pošlje na strokovno izpopolnjevanje in sejme doma ali v tujini in pomenijo samo prenos izkušenj iz OZD, kjer so se strokovno izobraževali.

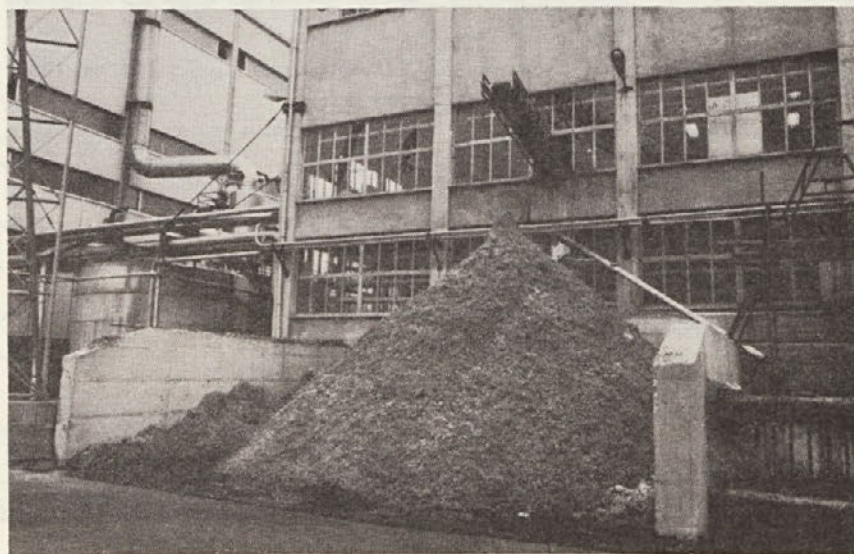
Jasna Rode

Remont v obratu celuloze

Od 9. do 16. oktobra je v našem medvoškem tozdu potekal redni remont v obratu celuloze. Kaj so v tem času v obratu obnavljali, servisirali in katere novosti so vpeljali, je povedal vodja proizvodnje celuloze Janez Peternel.

Letošnji remont v celulozi je potekal dokaj pozno, ker ga običajno opravimo že v mesecu maju. Vzrok za kasnitev je bila rekonstrukcija papirnega stroja, saj so delavci iz vzdrževanja delali pri rekonstrukciji in zagonu proizvodnje. Le-ta pa ni stekla po programu in je nekoliko kasnila. Drugi vzrok za kasnitev remonta je bila tudi

velika finančna obremenitev tovarne z rekonstrukcijo papirnega stroja. Predvidevali smo, da se bo proizvodnja na papirnem stroju povečevala iz meseca v mesec in tako bi bil remont za tovarno cenejši, oziroma stroški remonta bi bili manjši, če bi remont opravili v zadnjem trimesečju. Zato smo ga prestavili iz maja v oktober. Poleg rednih vzdrževalnih del pa je pridobitev letošnjega remonta popravilo – obzidava sežigalne komore za žveplo v pripravi kisline, vgrajeno je bilo tudi novo stikališče in nov komandni pult, ki omogoča daljinsko krmiljenje priprave kisline. To je tudi manjša rekonstrukcija oddelka, ki je bila praktično v celoti realizirana s sodelovanjem delavcev iz proizvodnje celuloze in vzdrževanja. Med remontom so bile na tretjem kuhalniku v kuharji op-

ravljene predelave, vgrajeni so bili novi daljinsko vodeni ventili, kakršni so že priključeni na prvih dveh kuhalnikih. Tako so vse operacije v zvezi s kuhalnim ciklusom od začetka do konca vodene iz komandnega pulta. Ročna operacija je samo še odpiranje in zapiranje grla kuhalnika.

V ostalih oddelkih ni bilo večjih predelav. Potekala so le klasična dela, servisiranje že obstoječih naprav.

Omeniti moram tudi sodelovanje delavcev iz bližnjih papirnic, ki nam vsako leto pomagajo pri remontu. Letos je sodelovalo 11 delavcev iz papirnice Količevo, 4 iz papirnice Vevče, 17 iz Belišča, 2 iz Sladkogorske in 44 delavcev iz Hidromontaže.

Cveta Robas

Počitnice 1987 v naših morskih letoviščih

Delovna organizacija Aero Celje je v letošnji poletni sezoni razpolagala z naslednjimi počitniškimi zmogljivostmi:

- počitniški dom na Velem Lošinj s 76 ležišči
 - počitniška stanovanja Červar z 19 ležišči
 - počitniška stanovanja Mareda s 16 ležišči
 - počitniške prikolicе: Pula, Funta-na, Podčetrtke - 15 prikolic
- Počitniški dom na Velem Lošinj je bil zadovoljivo zaseden, veliko je pripeljal k temu tudi organiziran prevoz

naših delavcev na letovanje z našim avtobusom.

Poslovanje je bilo malo oteženo zaradi dotrajanosti še neadaptirane zgradbe počitniškega doma, ter nefunkcionalnosti kuhinje, ki ne ustreza potrebam, ko je potrebno pripraviti povprečno do 200 obrokov na dan, v času letovanja Čehov pa tudi do 300 obrokov na dan.

Omenjeni problemi se bodo rešili do naslednje sezone z že pričeto adaptacijo druge zgradbe, katera naj bi v bodoče nudila enako udobje gostom v času letovanja kot so ga imeli do sedaj koristniki že adaptirane prve zgradbe (zadostno število sanitarij, novo pohištvo, večja udobnost).

Povečalo se bo tudi število ležišč iz sedanjih 38 na 42 ležišč.

Prehrana v obliki polpenzioniranja (zajtrk, večerja) se je v počitniškem domu že ustalila z uvedbo pred 3 leti, letošnjo sezono pa se je za potrebe gostov kupil tudi zmrzovalnik, namenjen za zmrzovanje vložkov hladilnih torb, ki jih koristijo naši dopustniki čez dan na plaži.

Obratovanje počitniških stanovanj v Červaru in Maredi je potekalo v poletni sezoni brez potrebnih posredovaj zaradi morebitnega odklankanja okvar, potrebna so le manjša tekoča popravila, katera bodo opravljena v jenskem času.

Več pripomb je bilo na letovanje v počitniških prikolicah, od katerih nekatere s svojo dotrajanostjo ne nudijo več normalnih pogojev za letovanje, pa tudi sami koristniki jih ob predaji ne uredijo dosledno. Dotrajane prikolicе bodo v letošnjem letu odprodane, poskrbeti moramo, da bomo počitniške zmogljivosti nadomestili z novimi prikolicami ali počitniškimi stanovanji.

V poletnem času je bilo tudi precej prijav za letovanje v počitniških stanovanjih na Kopah, kar kaže na vse večje zanimanje naših delavcev za po-

Pregled zasedenosti počitniških objektov DO Aero Celje v poletni sezoni 1987

Počitniški objekt	Število enot ali sob v sezoni	Število prijav		Število uvrščenih	ODSTOTEK		Število uvrščenih po TOZO							Uvrščeni po TOZO					Uvrščeni po skupno zaposlenih stanje 31/8-1987 - ODSTOTEK																														
					zasedenost	neuvrščeni	KC	KŠ	GR	DSSS	TR	UP	KC	KŠ	GR	DSSS	TR	UP	KC	KŠ	GR	DSSS	TR	UP																									
Počitniški dom Veli Lošinj	26 sob x 8 dek = 208 sob	211	205	6	98,56	2,84	41	31	58	30	33	12	20,0	15,1	28,3	14,6	16,1	5,9																															
Počitniške prikolicе	15 prik. x 9 dek = 135 prikolic	147	118	29	87,40	19,73	34	14	32	19	17	2	28,8	11,9	27,1	16,1	14,4	1,7																															
Počitniška stanovanja ČERVAR in MAREDA	9 stan. x 9 dek = 81 stan.	173	79	94	97,53	54,33	23	8	30	12	6	-	29,1	10,1	38,0	15,2	7,6	-																															
Skupaj:	424	531	402	129	94,81	24,29	98	53	120	61	56	14	24,4	13,2	29,8	15,2	13,9	3,5	16,5	16,6	19,7	21,6	22,1	4,6																									
ŠTEVILO ZAPOSLENIH IN UPKOJENCEV, STANJE 31/8-1987																				593					319					608					282					253					303				

letno letovanje v gorsko turističnih centrih. Ob inventurnih pregledih počitniških objektov, lahko zaključimo, da je stanje drobnega inventarja zadovoljivo. Oprema je precej obrabljena, saj jo koristniki še vse preveč poškodujejo, to pa kaže na nezadovoljiv odnos do skupne imovine.

Zasedenost letnih objektov za oddih naše DO je bila v letu 1987 dobra, kar je razvidno iz priloženega pregleda.

Referent za rekreacijo in oddih
Dušan Gorjup

Obnavljamo naš počitniški dom na Velem Lošinju

Jesen se že nagiba h koncu in pred vrati je zima. Letni čas, ki otrokom daje veliko veselja, nam odraslim pa ponavadi prinese marsikakšno skrb. Vendar ne bomo govorili o zimi, ampak o prihodnjem poletju. Na naše poletne počitnice namreč že zdaj mislijo delavci Službe za standard in Investicijske službe, ki so nosilci obnove starega dela našega počitniškega doma na Velem Lošinju. Tisti, ki ste v našem počitniškem domu letovali, ga poznate in tako ste gotovo opazili, da je zgradba, v kateri je poleg sob tudi kuhinja in jedilnica, nujno potrebna obnove, saj ni več ustrezala niti sanitarnim niti varnostnim predpisom. Kuhinja je bila opremljena že pred desetletji, ko je bil počitniški dom manjši. Obsegal je samo zgradbo, ki jo zdaj obnavljamo (zgrajena je bila 1820. leta). Zmogljivost kuhinje je obsegala le 35 obrokov hrane. Danes, ko je dom razširjen, saj smo pred leti dokupili še eno zgradbo, ki smo jo že obnovili, pa pripravljajo hrano za več kot sto letovalcev. V kakšnih razmerah osebje dela, ni potrebno posebej opisovati, saj si to lahko vsak še predobro predstavlja. Obnova dotrajane stavbe je zato nujna. In kaj bomo z obnovo pridobili?

Prenovljeno bo ostrešje zgradbe, zamenjano stavbno pohištvo, namesto lesenih podov bodo zgrajene betonske plošče, zgrajeno bo ustrezno število stranišč in kopalnic (na šest oseb po eno stranišče – ločeno moški, ženske ter tuš). Obnovljena in razširjena bo kuhinja, pridobili bomo tudi skladiščni prostor za pijačo in ostale prehranske proizvode ter posodobljen bife, ki bo ločen od jedilnice. Najpomembnejše pa je, da bodo obnovljene sobe za goste in pridobili bomo štiri dodatna ležišča. Boljša bo tudi uredi-

tev sob, saj bodo sobe dvoposteljne, razen treh triposteljnih (v vsakem nadstropju po ena).

Obnovljena stavba počitniškega doma bo podobna pred leti obnovljenemu delu počitniškega doma.

Sodobneje bodo urejeni tudi skupni prostori – jedilnica in bife. Oba prostora bosta ločena, tako da gostov, ki želijo gledati televizijo, ali igrati različne družabne igre, ne bo motil pogovor v bifeju in obratno.

Obnove počitniškega doma smo načrtovali že lani in po takratnih predvidevanjih bi morala biti zaključena letos pomladi. Vendar so nam načrte prekržili zvezni predpisi, ki so v prvem polletju letošnjega leta tovrstne naložbe prepovedovali. Tako se je tudi znesek 32.526.000 din, ki smo ga v ta namen rezervirali, zaradi inflacije, bistveno zmanjšal. Ta sredstva bodo zadostovala za večji del gradbenih del, medtem ko bomo morali za opremo rezervirati sredstva v skladu skupne porabe prihodnje leto. Obnove bo po sedanjih predvidevanjih zaključena ob koncu marca prihodnje leto. Skratka, poskrbljeno bo, da bomo delavci Aera v prihodnjem letu lahko prijetno letovali.

POD ČRTO:

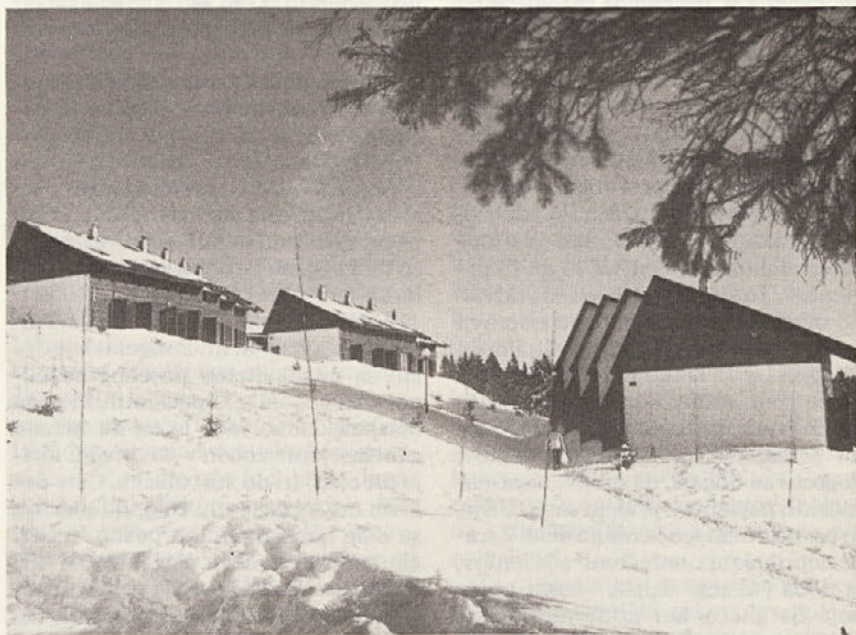
Prispevek smo želeli popestriti z razgovori z našimi delavci iz različnih delovnih okolij o tem, kako so in kako bodo letovali. Povprašala sem dvanajst sodelavcev pa mi niso mogli odgovoriti na vprašanja.

Minulo letovanje se jim je zdelo preveč oddaljeno, prihodnje pa tudi. Najraje bi se pogovarjali o visokih življenjskih stroških in o tem, kako je vsak dan težje, ker v trgovinah dobijo vse manj za rezultate svojega dela – plačo.

Tako danes večina misli, da si dopusta sploh ne bo mogla privoščiti, kljub temu, da so bila doslej letovanja v Aerovih počitniških objektih res poceni, saj smo za regresiranje cen namenili precejšnja sredstva. Prijeten klepet z našimi delavci o prijetni temi – počitnice – zaradi sive vsakdanjosti žal ni uspel.

Dora Rovere

Počitniške hišice na Rogli

Veni od takšnih hišic je tudi apartma, v katerem bomo lahko letovali delavci Aera

Dr. Jože Pungeršek – naš novi zobozdravnik

Od septembra je v naši zobni ambulanti zaposlen dr. Jože Pungeršek. V Aeru dlje časa nismo imeli urejenega zdravljenja zob in zato smo se odločili, da se z dr. Pungerškom pogovorimo in vam predstavimo njegov način dela.

Dr. Pungeršek je na ljubljanski medicinski fakulteti diplomiral leta 1979 in stažiral v Celju in Ljubljani. Njegova prva redna zaposlitev je bila v Celju, na oddelku za mladinsko zobozdravstvo. Svoje delo je nato dve leti nadaljeval v Zvezni republiki Nemčiji na zasebni stomatološki kliniki. Od leta 1984 pa je bil zaposlen v obratni ambulanti LIK Savinja, septembra pa se je zaposlil v naši obratni ambulanti.

Dr. Pungeršek je dejal, da ni velike razlike med delom v obratni ambulanti in v zdravstvenem domu. V obratni ambulanti je populacija pacientov določena že vnaprej, za razliko od dela v zdravstvenem domu pa mora zobozdravnik v obratni ambulanti sprejemati tudi paciente z bolečinami in ti, kot izjemni primeri, včasih povzročajo gnečo pri redno naročenih pacientih. V naši zobni ambulanti ni laboratorija, ker je oprema za eno samo ambulanto predraga. Vendar pa kurirska služba med centralnim laboratorijem in Aerovo zobno ambulanto dobro deluje, tako da ni potrebno predolgo čakati.

Pogovor s pacientom je dr. Pungeršku nekakšna orientacija pri njegovem delu. Meni namreč, da so strokovni predpisi zobozdravstva le ena stran njegovega dela, druga pa so želje pacienta. Če pacient iz strahu pred bolečino želi injekcijo, jo tudi dobi, pa čeprav po zobozdravnikovem mnenju ni nujno potrebna.

Zaenkrat dr. Pungeršku ne primanjkuje pacientov, saj je zaseden mesec dni vnaprej. Omenil je še, da je takšna doba čakanja le za prvi obisk pri njem, ko pa so pacienti zobje v obdelavi, je čas čakanja krajši. Na dan se v naši zobni ambulanti zvrsti od 12 do 15 pacientov. To število pa je seveda odvisno od obsega in zahtevnosti popravil zob pri posameznem pacientu. Pri dr. Pungeršku se lahko naročate osebno ali pa po telefonu. Edino, kar dr. Pungeršku trenutno dela težave, je neredno prihajanje naročenih pacientov. Pogosto se dogaja, da od dvanajst naročenih pacientov pridejo samo štirje, to pa mu onemogoča redno delo. Zaradi neprihajanja naročenih pacientov, je doba čakanja daljša, včasih pa se pojavlja gneča, ker pride na pregled več pacientov. Če torej želimo boljše in hitrejše delo v naši zobni ambulanti,

ti, potem vsaj zagotovimo svoj reden prihod k zobozdravniku, ali pa ga pravočasno odpovemo.

Ob nerednem prihajanju k zobozdravniku, je beseda nanesa tudi na strah pred njegovim vrtanjem po zobeh. Dr. Pungeršek je dejal, da je strah pred zobozdravnikom povezan s strahom pred bolečino. Občutljivost na bolečino je pri ljudeh različna in odlaganje obiska pri zobozdravniku se pozna na zobeh, ko je majhna poškodba še večja. Strah pred zobozdravnikom je pogosto povezan tudi z neko slabo izkušnjo pri popravljanju zob. Dr. Pungeršek pravi, da po dveh, treh obiskih, izgubijo ta strah, saj pacienti trdijo, da nima težke roke. Težje pa je pri pacientih, ki so že od vsega začetka imeli slabe izkušnje z zobozdravnikom.

Dr. Pungeršek se zaveda, da je menjava zobozdravnika težja, če je pacient navajen na svojega starega zobozdravnika. Pravi tudi, da je za zdravnika lažje, če pacienta pozna, saj se na tak način ustvari med njim in pacientom zaupanje. Posledica tega pa so tudi pogostejši obiski pri zdravniku in urejeni zobje.

Beseda je nanesa tudi na zobe Aerovih delavcev in dr. Pungeršek je dejal, da ni nikakršne posebne značilnosti ali obolenja. O pacientih, ki so ga obiskali, lahko reče le to, da nimajo zanemarnjenih zob in v povprečju imajo pri njem tri do štiri obiske. Če v delovni organizaciji ni velike fluktuacije, se delo zobozdravnika pozna in tudi akumulira na zobeh pacientov. V LIK Savinja je bila fluktuacija velika in pacient je odšel iz delovne organizacije, preden se je končalo zdravljenje njegovih zob.

Preventivni pregledi so po mnenju dr. Pungerška potrebni na 6 do 12 mesecev. Pol leta je obdobje, ko nastane nov kariozni proces, ki je pogostejše obolenje do 40 let starosti. Drugo najpogostejše obolenje zob pa je obolenje dlesni, ki je nekako bolezen naše civilizacije. Dr. Pungeršek pravi, da je vzrokov za obolenje dlesni več, najpogostejši pa so slabe higienske navade, manj trdnjših prehrabnih izdelkov, več sladkorja, psihični momenti in podobno.

V naši zobni ambulanti opravijo tudi nujna protetična dela, saj je zveza obratne ambulante Aera z laboratorijem za protetiko dobra in v laboratoriju dva zobotehnik s svojim delom pokrivata našo obratno ambulanto. Nekaj mesecev nazaj se je na veliko pisalo o možnostih okužbe z aidsom v zobnih ambulantah. Dr. Pungeršek pravi, da je možnost okužbe večja pri zobozdravnikih, predvsem pri manjših kirurških posegih, kot pa pri pacientih. Meni pa, da se je s tem vznemirjenjem okoli možnosti okužbe z aidsom v zobnih ambulantah povečala higiena in to je koristno za pacienta in za zobozdravnika.

In kakšen je nasvet dr. Pungerška za nadaljnje obiske delavcev Aera v naši zobni ambulanti? Predvsem redno prihajanje naročenih pacientov, če jih manjka tretjina, delo zobozdravnika ne more potekati po svojem ustaljenem redu. To pa tudi ni pošteno do drugih, saj se tako čakalna doba daljša. Dr. Pungeršek je še povedal, da je naša zobna ambulanta namenjena vsem delavcem v Aeru in tudi vsem upokojencem Aera. Svoje naših delavcev (zakonce in otroke) v naši zobni ambulanti ne sprejemajo, razen, če je zakonec nezaposlen.

Jasna Rode

NAŠ AERO

Menica v naši vsakdanji uporabi

Temperatura, ki je nastala zaradi stanja v org. A., se počasi umirja. Našega bolnika z anamnezo: razslost sistema trenutno (konec oktobra) precej boli glava, vendar ne zavoljo migrene, temveč zaradi odločitve zdravniškega konzilija, ki pri postavitvi diagnoze in ustrezne terapije pozablja na posledice, ki imajo zanj že čisto patološke vonjave. Toda ne bodimo v skrbeh, naš bolnik ima preko 20 milijonov življenj in ga lahko z »obstoječimi medicinskimi aparati« še kar dolgo oživljamo, le zaživel, kot se spodobi, ne bo nikoli več. Priklenjen bo na razmajano posteljo in okoli njega bodo menjali stekleničke s transfuzijami, občasno pa bo tudi v šok sobi. Pri vsem tem še ne vemo, kako dolgo in katere medicinske sestre iz tujine bodo prihajale na njegovo prevzdivanje?

Sem še relativno mlad ekonomist, zato vam na to zahtevno medicinsko vprašanje ne morem povsem jasno odgovoriti. Vem le to, da so pri nas ugledni zdravniki, ki jih še nismo povabili v konzilij, da bi s svojim znanjem in izkušnjami ozdravili našega bolnika in nenazadnje (pod)kupili vse dobre medicinske sestre, ki bi jih kasneje uspešno amortizirane vljudno pospremili nazaj domov.

Pri nas doma pa je tako, da se z menico srečujemo resnično vsak dan in zato nekoliko lažje ocenjujemo tako bolnikove težave v zvezi z org. A., kot tudi neusklajenosti in neizpolnjevanje zadanih nalog znotraj zdravniškega konzilija in ostalega bolniškega osebja. V imenu vaših domačih, to je posebne finančne službe, vam bom v nadaljevanju zato skušal predstaviti menico, kot povsem zdravo celico našega že omenjenega bolnika, ki jo je prav tako omenjeni konzilij z asistenti neupravičeno presadil tja, kamor po svoji funkciji ne sodi. Vsem tistim, ki jim bo to le ponovitev začetnega tečaja za uporabo menice, se opravičujem, vsem ostalim pa želim, ob spoznavanju novega, čimveč zadovoljstva.

MENIČNA PRAVILA

Menica (lettre de change, Wechsel, cambiale) je vrednostni papir na določen denarni znesek, ki ima tudi v drugih evropskih jezikih isti pomen – to je menjava, menjati. Pravico, ki iz menice izhaja, je mogoče uveljavljati samo, če imamo menico v pisni obliki. To in pa sestavne dele menice, način prenosa upnikovih pravic ter način uveljavljanja teh pravic, urejujejo predpisi meničnega prava.

Pri nas velja Zakon o menici, ki je bil sprejet že leta 1946. Ta menični zakon pa ni neodvisen od poskusov, da bi poenotili svetovno menično pravo. Težnje, da bi prišlo do takega enotnega meničnega prava, so že precej stare. Na nadaljnji razvoj meničnega prava sta zelo vplivali haaški konferenci za menično pravo leta 1910 in 1912. Konvencijo sta ratificirali tudi bivši kraljevini Srbija in Avstro-Ogrska.

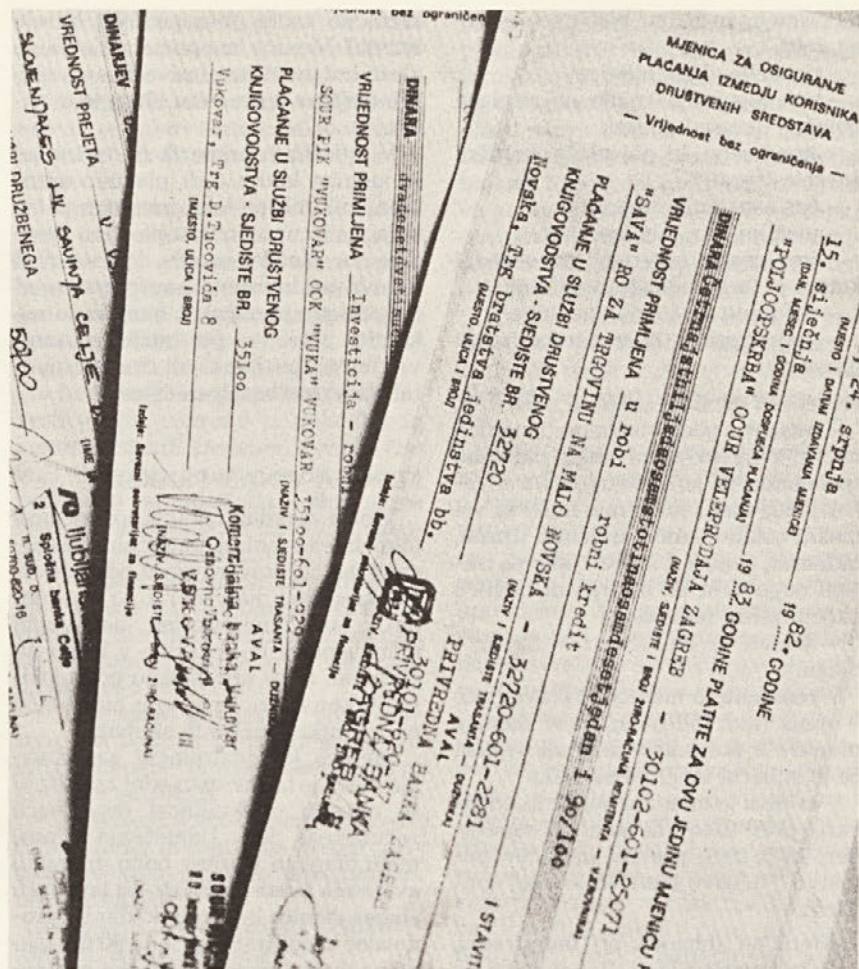
Delo na poenotenju svetovnega meničnega prava pa so po prvi svetovni vojni nadaljevali. Društvo narodov je leta 1930 sklicalo mednarodno konferenco v Ženevi, kjer so obravnavali nesoglasja na področju meničnega prava. Ta konferenca je sprejela konvencijo o enotnem meničnem zakonu. Konvencija dopušča posameznim državam, da smejo nekatere predpise enotnega meničnega zakona prilagoditi svojim potrebam. To so tako imenovane rezerve. To konvencijo iz leta 1930 imenujemo ženevska konvencija, ki jo je ratificirala tudi bivša Jugoslavija. Naš Zakon o menici iz leta 1946 je sestavljen na temelju ženevske konvencije in zato se razlikuje od meničnih zakonov držav, ki so pristopile k ženevski konvenciji, le v tistih določbah, pri katerih so dovoljene rezerve.

Poslovanje z menico je pri nas zelo strogo urejeno. Poleg Zakona o menici, poslovanje z menico v SFRJ urejata še Zakon o obligacijskih razmerjih in Zakon o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev. Zakoni vsebujejo stroge določbe, glede vsebine, oblike in postopka uveljavljanja meničnih terjatev.

Iz zakonskih določil izhaja, da je menica listina, s katero ena oseba izda drugi nalog, da naj v določenem času in v določenem kraju plača določeno vsoto denarja osebi, ki je imenovana v tej listini ali osebi po njeni odredbi. Pri tem se tudi sama zavezuje plačati to vsoto, če tega ne bi storila oseba, na katero se glasi nalog. Takšna je trasirana menica. Lahko pa oseba tudi obljubi, da bo plačala določen znesek; to je lastna ali solo menica.

V našem prometu uporabljamo izključno trasirano menico. Zato tudi menični zakon opisuje vse določbe v glavnem trasirane menice, medtem kot pri lastnih menicah analogno uporabljamo te določbe meničnega zakona z izjemami, ki so v zakonu izrecno navedene.

Za veljavnost trasirane menice predpisuje menični zakon stroge formalnosti. Trasirana menica velja v formalnem pogledu le, če je izstavlje-

na pismo in če ima bistvene sestavne dele:

- označbo, da je menica
- brezpogojno nakazilo, naj se plača določen denarni znesek
- ime osebe, ki naj plača menični znesek (trasat)
- čas zapadlosti menice
- plačilni kraj menice
- ime osebe, kateri ali po odredbi katere je treba plačati (remitent)
- datum in kraj izdaje menice
- podpis osebe, ki je menico izdala (trasant).

Pri tem so menični subjekti naslednji:

- **trasant**: s podpisom naredi menico za veljavno in mora imeti menično sposobnost (to je, da se menično obveže); poleg njega jo morajo imeti še vsi možni ostali menični dolžniki (trasat, indosant, avalist...); prav tako pa trasant odgovarja, da bo trasant menico akceptiral in tudi plačal

- **trasat**: je menični zavezanec - dolжник

- **remitent**: je menični upravičenec - upnik (tudi indosatar, če se menica prenaša z indosamentom; ali avalist, če je izplačal menični znesek)

- **avalist**: je menični porok in odgovarja prav tako kot menični zavezanec, ki je zanj prevzel menično poročstvo. Njegovo jamstvo je torej solidarno.

Menična subjekta pri **indosiranju**, to je pri menjavi lastništva menice sta **indosant** in **indosatar**. Menica je po samem zakonu vrednostni papir po odredbi in jo je mogoče prenašati z indosamentom. Sam indosament je izjava dosedanjega meničnega lastnika - upnika (indosanta), ki s to izjavo odredi, da mora biti celotna menična terjatev plačana novemu upniku (indosatarju). Delni indosament je ničel, prvi indosant pa je vedno remitent. Imetnik menice, ki se izkaže z neprekinjenim nizom indosamentov, je upravičen zahtevati od meničnih dolžnikov terjatev, ki izhaja iz same menice.

Menični zavezanec - dolжник je dolžan menico ob zapadlosti plačati. Utegne pa se zgoditi, da trasat ni pripravljen plačati menice ob njeni zapadlosti. V takih primerih odgovarjajo imetniku menice vsi ostali menični zavezanci solidarno. Pri tem govorimo o **regresni pravici** imetnika menice. Pogoj za uveljavljanje regresne menice pa je protest.

Protest je javna listina, s katero pristojni organ (sodišče) potrdi, da je trasat odklonil plačilo; nadaljnje pravice pa se uveljavljajo z **menično** tožbo pri pristojnem sodišču.

Gospodarski pomen menice je predvsem v tem, da kot kreditno sredstvo omogoča izdajatelju menice izkoristiti njegov kredit, hkrati pa upniku po meničnem pravu zagotavlja, da bo

menično vsoto ob zapadlosti hitreje izterjal. Menica ima pomembno vlogo zlasti kot instrument zavarovanja raznih terjatev v prometu blaga in storitev.

V določenih primerih (indosiranje) je menica lahko tudi plačilno sredstvo. Imetnik pa lahko menico poleg tega, da jo uporabi kot plačilno sredstvo za plačilo svojih dolgov, tudi vnovči (pridobi denarna sredstva pred dospelostjo menice), s tem, da jo **eskontira** (proda po nižji-diskontni vrednosti) pri banki ali drugem uporabniku družbenih sredstev.

MENICA V NAŠI PRAKSI

V naši vsakdanji praksi poslujejo s tako imenovanimi finančnimi menicami (služijo zavarovanju odplačevanja kreditov), največkrat pa poslujejo s tako imenovanimi blagovnimi menicami, ki imajo kritje v blagu ali storitvah in se uporabljajo po določilih Zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev.

Menico kot instrument zavarovanja plačil je ta zakon uvedel zato, da bi se omejila nelikvidnost organizacij združenega dela. Udeleženci v prometu blaga in storitev bodo uporabili **avalirano menico - trasirano lastno ali »jugo«** menico le takrat, kadar bo prodajalec kreditiral kupca do 90 dni glede na to, da kupec v trenutku nastanka dolžniško-upniškega razmerja nima dovolj sredstev za plačilo. Torej zavarovanje plačila pomeni ustvarjanje kreditnega odnosa med kupcem in prodajalcem glede plačila kupnine. Ker prodajalec ni dolžan sklepati prodajnih in drugih razmerij s kreditiranjem kupca, mora biti uporaba menice vedno v soglasju s prodajalcem (velja jo torej določila iz sklenjene pogodbe).

Pri trasirani lastni menici gre za menico z vsemi bistvenimi deli po Zakonu o menici (spoznali smo jih prej), s tem da je remitent pri tej menici upnik iz dolžniško-upniškega razmerja, vlogo trasanta in trasata pa ima ista oseba, to je dolжник iz dolžniško-upniškega razmerja.

Da bi lahko »jugo« menica izpolnila funkcijo kot instrument zavarovanja plačil, mora biti na njej označeno mesto plačila. To je mesto organizacijske enote službe družbenega knjigovodstva (SDK), pri kateri ima izdajatelj menice - dolжник svoj žiro račun. Ta menica je plačljiva na določen dan. Datum dospelosti menice je sočasno tudi datum plačila in datum predložitve menice s spremljajočo dokumentacijo v SDK. Če upnik predloži menico pred dnevom dospelosti, jo bo SDK hranila v meničnem portfelju (predal, trezor) in jo izplačala na dan dospelosti. Pri tej vrsti menice zakon predpisu-

je obvezno poročstvo - aval, ki ga dajejo le banke na celotno menično vsoto.

Če izdajatelj menice ne plača ob dospelosti, bo SDK avtomatično obremenila račun avalista z izplačilom menične vsote upniku in naredila nalog za regres, ki ga bo dala v vrstni red neizvršenih obveznosti trasanta - dolžnika. Zaradi tega avtomatizma mora biti pri tej menici, poleg imena vseh udeležencev, tudi njihov žiro račun pri SDK. Omenjena menica ne sme vsebovati klavzule »brez protesta«, kar pomeni, da če menica ni vnovčljiva niti pri trasantu niti pri avalistu, jo SDK naslednji dan protestira pri pristojnem sodišču ter o tem obvesti zadnjega imetnika menice in mu vrne nevnovčeno menico. Le-ta pa je skupaj s protestno listino osnova za prijavo menične tožbe.

Seveda je v zvezi z vnovčenjem menice še vrsta podrobnosti, ki so natančneje opredeljene v samih zakonih. Pri zgoraj omenjenem postopku gre za avtomatizem, ki naj bi zavaroval plačilo menice in tako še bolj poenostavil ter pospešil postopek reševanja dolžniško-upniških razmerij med uporabniki družbenih sredstev.

Samo menično pravo je v SFRJ zasnovano tako, da bi kar najbolj ščitilo upnika - to je imetnika menice (terjateve). Zato menično pravo torej ni krivec, da je prišlo do znane afere Agrokomerc. Krivda je pri subjektih, ki so zadolženi za dosledno izvajanje tega dela veljavnega prava pri nas. Pri vsem tem pa ne moremo prezreti tudi pomanjkanja ekonomske presoje pri poslovanju z menicami. Sicer pa: na Zahodu greš v primeru neplačila menice za 24 ur v zapor, na kar sledi »izvleček dolga« iz tvoje premoženja. Zato tam nikomur niti na pamet ne pade, da ne bi plačal svojih obveznosti v določenem času. Gre torej za vprašanje vzdrževanja pravnega reda.

V posebni finančni službi smo vpleteni pri poslovanju z menicami poseben nadzor pri sprejemu menic. Vsako menico presodimo z vidika izdajatelja, avalista, indosamenta ter zapadlosti in tako ugotovimo njeno boniteto (ugodnost). Za tem pa, kjer je to ekonomsko upravičeno (kriterij je obrestna mera), te menice uporabimo za plačilo zapadlih dolgov (jih indosiramo), ali če je potrebno, pripravimo eskont. Sumljive menice seveda ne sprejemamo. Na ta način povečujemo stopnjo varnosti financiranja danega obsega poslovanja v naši delovni organizaciji.

Srečko Gorenjak

Finančne odločitve z dolgoročnimi posledicami

Pri kratkoročnem financiranju v glavnem govorimo o gospodarjenju z obratnimi sredstvi in o financiranju danega obsega poslovanja, pri finančnem odločanju na daljši rok pa gre za proces investiranja oz. vlaganja.

Kdor v kaj vloži denar, prav gotovo želi doseči nek cilj, seveda pa ni nujno, da je to boljši finančni rezultat. Iz zgodovine vemo, da smo se pri nas ločevali vsakršnih naložb – zelo uspešnih, pa mnogo takih, ki delovnim organizacijam omogočajo zgolj preživetje, do takšnih, praviloma političnih, ki so ustvarile in še ustvarjajo izgube in velikanske dolgove. Žal moram uporabiti oguljeno frazo, ki pravi, da tam, kjer ne deluje ekonomska logika, gospoda pogosto vlaga sveže natiskan denar v pokopališke objekte in s tem podpira morda le gradbeništvo oz. kamnoseštvo, pa še to le navidezno.

Aero je v preteklosti kar precej investiral, saj je iz majhnega podjetja zrasla dosti večja delovna organizacija. Pretežni del naložb je dal lepe, ugodne rezultate, posebno v pogojih gospodarjenja, kakršni so vladali v zadnjih letih in pogojih zmonopoliziranega jugoslovanskega tržišča. Seveda pa imamo tudi precej tehnologij, ki se slabo prilagajajo novim razmeram na tržišču, tako da bi se v primeru korenitih sprememb na jugoslovanskem trgu lahko hitro srečali s precejšnjimi težavami. Če bi npr. na istih strojih v Šempetru uvedli kakšen nov obeta-ven program, bi se ta temeljna organizacija mnogo lažje postavila na trdne temelje.

Izhajati moramo iz dejanskega stanja, in ker nam prav gotovo v bližnji prihodnosti nihče ne bo ničesar podaril, s »podvigi a la Fikret« pa se tudi ne bomo ukvarjali, je usmeritev v učinkovite naložbe nujna. To učinkovitost spet lahko zagovarjamo na različne načine, končno pa jo moramo čutiti prav vsi, poleg vsega drugega nam mora zagotavljati soliden osebni standard.

NEKATERE SPLOŠNE ZAKONITOSTI INVESTICIJ

Sicer pa se spomnimo na nekatere posebnosti naložb, ki jih po D. Gorupiču povzema dr. Janko Kralj v svoji knjigi *Finančno upravljanje*:

– Investicije so sedanja vlaganja za bodoče učinke, zato je potreben dinamičen in dolgoročen pristop

– Investicije ne zagotavljajo same po sebi bodoče učinke, temveč le pogoje za njihovo uresničitev.

– Investicije niso same sebi namen, temveč je njihov namen omogočiti določene učinke v skladu z razvojno politiko.

– Sočasno so investicije tudi omejitveni dejavnik razvoja organizacije. Investicijska odločitev in njena izvedba pomeni opredelitev za neko določeno možnost. Zato je nujno potrebno proučevati različne možnosti in ugotavljati oportunitetne stroške.

– Investicije obsegajo kot bruto investicije (financirane iz dohodka in amortizacijskih sredstev, torej iz čistega denarnega toka) enostavno in razširjeno reprodukcijo – ohranjanje in širitev zmogljivosti, zato je investiranje trajna dejavnost.

– Vsaka investicijska odločitev vpliva tudi na spremembo struktur sredstev in virov organizacije, na njeno ekonomsko situacijo in zato tudi na situacijo gospodarstva.

– Investicije delujejo v gospodarstvu, kot potrošnik investicijskih dobrin, kot bodoči proizvajalec dobrin in kot novi potrošnik.

– Investicije določene vrste povzročijo dodatna investiranja drugje (primarne, sekundarne in komplementarne investicije).

Ko govori o investicijski učinkovitosti, dr. Kralj nadaljuje:

»Učinki so lahko ustvaritev proizvodnega sistema širše – poslovnega potenciala, proizvodnja določenih uporabnih vrednosti ali opravljanje storitev, prihodki in dohodek, zaposlenost, znižanje stroškov in reševanje določenih problemov, kot so izvoz, varnost pri delu in podobno. S stališča financiranja so zlasti pomembni denarni učinki v času: čas vlaganja ali investicijske izgradnje, ko investicije še ne dajejo učinkov, čas izkoriščenosti, kot čas koristnega delovanja investicijskega objekta (naturalno sodilo), in pa čas, potreben za ponovno akumulacijo vloženih sredstev (finančno sodilo)«.

OBSTAJAJO MERILA, NAVODILA, METODOLOGIJE

Finančni vidik investicij, je torej prisoten v vseh stopnjah investiranja, od same zamisli do uporabe finančnih sodil za investicijsko odločanje, pa priskrbe sredstev in vračanja sredstev virom.

Pri ocenjevanju različnih vidikov investicij sicer obstajajo razna navodila, pa priporočila, razne metodologije. Banke, prilagojeno svojim zahtevam, pišejo o evidentiranju in spremljanju investicij, zagotavljanju finančnih virov in svojo vlogo pri tem. Na

primer: Kreditna banka Maribor ob predlaganih investicijah posreduje informacije o virih financiranja investicij, o zagotavljanju virov, zavarovanju plačil virov financiranja, o udeležbi lastnih sredstev ter možnostih pridobivanja in pogojih za kredite. Predstavi pa tudi vlogo banke v postopku ocenjevanja družbenoekonomske upravičenosti investicije. Banka se v tem postopku pojavlja dvakrat.

Prvič: banka oceni investicijski program in v pisni obliki izda mnenje o realnosti predračunske vrednosti investicije in virov financiranja investicije.

Drugič: banka lahko odobri kredit za investicije, oziroma izda garancije o zagotovitvi sredstev za investicije samo v primerih, če so bile te investicije na Komisiji za oceno investicij ocenjene kot družbenoekonomsko upravičene. Za sam postopek ocenjevanja je bolj pomembna ocena skladnosti investicije s temeljnimi planskimi usmeritvami ter o njeni realnosti.

Skladno z Dogovorom o družbeni in strokovni aktivnosti na področju investicij in ustanovitvi Komisije za oceno investicij v SR Sloveniji ter z Zakonom o razširjeni reprodukciji in minulem delu morajo banke zagotoviti spremljanje uresničevanja investicijskih programov v času izvajanja investicije in kasneje v času izkoriščenosti, tudi zaradi morebitnega ukrepanja v primeru večjih odstopanj od napovedanih rezultatov. V gradivu banke je podrobneje obrazložen pristop k tem nalogam.

Skupna metodologija za ocenjevanje družbene in ekonomske upravičenosti investicij ter učinkovitosti investiranja v SFRJ je bila objavljena v Uradnem listu SFRJ, številka 50, dne 31. julija 1987.

Kljub vsem mogočim napotkom, skupnim metodologijam in priporočilom, pa je ključ do uspeha investicije v delovni organizaciji, ki mora na osnovi objektivnih finančnih sodil s kritičnim pristopom sama zase poiskati dejansko pričakovane rezultate. V dokumentih, pripravljenih za banke in SDK, se še vedno prepogosto pojavljajo polepšani pričakovani izidi, ki so, bolj kot realnosti, podobni pobožnim željam.

UPORABLJAJMO SODOBNE METODE

Ob vsem tem obstajajo nekatere že uveljavljena sodila, v zadnjem času pa se pojavljajo tudi nove, sodobne rešitve za presojo. Glede na skupne značilnosti ločimo statična in dinamična sodila.

Statična sodila zanemarjajo dejavnik časa (dr. Janko Kralj – Finančno

upravljanje) in so zasnovane na nekem stanju, s katerim se primerjajo: kot kazalnik proizvodnosti in donosnosti osnovnih sredstev, kazalnik ekonomičnosti in sodilo po teoriji stroškov (varčevanje in širjenje zmogljivosti do izenačitve mejnih stroškov z mejnimi prihodki), kazalnik rentabilnosti in sodila maksimiranja finančnega izida. Dinamična sodila pa upoštevajo tudi sestavino časa. Tipični takšni metodi sta:

- metoda odplačila (amortiziranje ali povračilo vlaganj)

- metoda sedanje vrednosti z različicami:

- konvencionalna metoda sedanje vrednosti ter metoda interne stopnje rentabilnosti z enačico metode anuitet.

Omenil bi še predlog finančnih standardov, ki so povezani z investiranjem. Na letošnjem simpoziju o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih finančah jih je predstavil mag. Andrej Cetinski. Avtor je svoje predloge prikazal v obliki sintetične

informacije, ki jo imenuje »predračun uspešnosti investicije«.

Sestavljajo jo trije deli: bilanca stanja sredstev, prikaz denarnih tokov ter kazalci uspešnosti. Pri prikazovanju denarnih tokov se avtor zavzema za standardizacijo nekaterih kategorij, še predvsem naj bi to veljalo za akumulacijo. Mag. Cetinski predstavlja celoten predlog, obenem pa opozarja na splošno neurejenost našega finančnega sistema, ki bistveno otežuje učinkovito investiranje, pa tudi presojo o njem.

Tako bo učinkovitost investiranja poslej še bolj v našem, lastnem interesu. Pametna naložba nas lahko reši (s tem seveda ne mislim le na Aero), nam zagotovi delo, dohodek, standard. V nasprotnem primeru pa se nam tako ali tako črno piše, kar pa najbrž res ni več treba nikomur pripovedovati.

Pa še to: »Vlagajmo v znanje, pokopališča pa uredimo skromno.«

Aleš Žerovnik

Izdelava tiskovin z EAN/JANA oznako

V letošnji drugi številki Našega Aera smo prvič pisali o EAN sistemu, kot enotnem mednarodnem sistemu za označevanje blaga za široko potrošnjo, ga na kratko predstavili in vas seznanili s prvimi poslovnimi odločitvami v Aero ter dvojno vlogo naše delovne organizacije v tem sistemu.

Prvič, da je Aero nosilec lastne identifikacijske številke. Medtem je delavski svet naše delovne organizacije že sprejel sklep o podpisu Samoupravnega sporazuma o združevanju in sodelovanju pri uvajanju, uporabi in razvoju EAN sistema in tako je dobil Aero svojo EAN-JANA oznako, ki je 0153.

Drugič, da se bo Aero prek tozda Grafike vse bolj vključeval v uporabnostna področja tiskovin z različnimi kodirnimi oznakami. Tako kot smo napovedali, vam, spoštovani bralci, dajemo širše informacije o tej temi v tem prispevku, ki ga je strokovno obdelal tovariš Pukmeister iz tozda Grafike.

Uvajanje paličaste kode pri označevanju izdelkov resnično postaja mednarodni pojav in je posledica razvoja poslovanja in dela prek mehaniziranih procesov. Zato je odločitev naše delovne organizacije, da se vključi v sistem EAN-JANA, še kako pomembna.

To pa zahteva popoln izkoristek inovativnosti in poslovnosti. Vemo,

da ima paličasta koda, v primerjavi z magnetnim ali OCR zapisom, najbolj ugodne pogoje za razvoj mehaniziranih procesov in za svoj obstanek v njem. In ker postaja že skoraj standard sodobnih poslovnih in tehničnih sistemov, moramo omeniti tudi tehnične prednosti paličastih kod: enostavno tiskanje in dotiskovanje, majhna pogostnost napak, poceni sredstvo, format skorajda ni omejen, poceni čitanje, možnost čitanja z žarkom itd.

Simboli paličastih kod so torej digitalne oznake posameznih simbolov vsebujejo različne informacijske vrednosti in so različne glede na uporabo in opremo. Poleg EAN oznak (European Article Number) poznamo tudi kodo UPC (Universal Product Code), s katero Američani označujejo svoje izdelke. Oba, med sabo prilagojena sistema, imenujemo EAN-UPC. Namenjen je za uporabo v prodajalnah, manj pa je uporaben v proizvodnji.

Tako imenovani sistemi CODE 2/5 5, 2/5 INTERLEAVED, 2/5 3 MATRIX, 2/5 3 DATALOGIC, CODABAR, EAN, EAN/UPC in UPC kodirajo le številčne podatke. Uporabljamo jih takrat, ko morajo biti informacije zgoščene in jih je lahko tiskati. Kodo 3/9 ALFA ali DATALOGIC 9/9 pa na primer uporabljamo takrat, ko je treba kodirati alfanumerične oznake in kjer je odločilna neokrnjenost podatkov. Katera so ta možna uporabnostna področja? O tem bomo pisali kdaj drugič. Vse kode se razlikujejo tudi po

prilagodljivosti v formatu, zato jih je mogoče tudi tiskati v več različnih velikostih in gostotah. Tiskamo jih lahko neposredno na izdelek, na embalažo ali kot nalepnice. Le-te omogočajo vnaprejšnje in kasnejše dodatno vnašanje podatkov.

Glede na to, da je naša delovna organizacija že sklenila samoupravni sporazum z Zveznim zavodom za trgovino in s tem postala članica Jugoslovanske asociacije za numeriranje artiklov (JANA), je sprejela obveznost (z vsemi prednostmi), da označuje svoje izdelke na dogovorjen način. Zato nas, kot uporabnika in dobavitelja tiskovin z EAN-JANA oznako, zanima tudi tehnični vidik oskrbe, izdelave, oziroma tiska omenjene kode. Pri tem pa upoštevamo naslednje zaporedje nalog (slika 1):

- dodeljevanje številčnih oznak
- izdelava binarnega zapisa
- izdelava paličaste kode in
- tisk paličaste kode.

1. DODELJEVANJE ŠTEVILČNIH OZNAK

- Prvi dve številki sta dodeljeni državi, oziroma zanjo pooblaščenim ustanovi (v Jugoslaviji – JANA).

- Drugo skupino števil (pet števil) dodeli omenjena ustanova organizaciji – proizvajalki.

- Naslednjih pet števil določi sama proizvajalka za svoje izdelke, ali v dogovoru s končnim uporabnikom kode. Dodeljevanje poteka lahko po posebnem ali po nekem že obstoječem principu (npr. klasifikacijskem, abecednem itd.).

- Zadnja številka je kontrolna številka, ki se nanaša na celotno številko in jo izračunamo po naslednjem algoritmu: (glej tabelo št. 1 in št. 2).

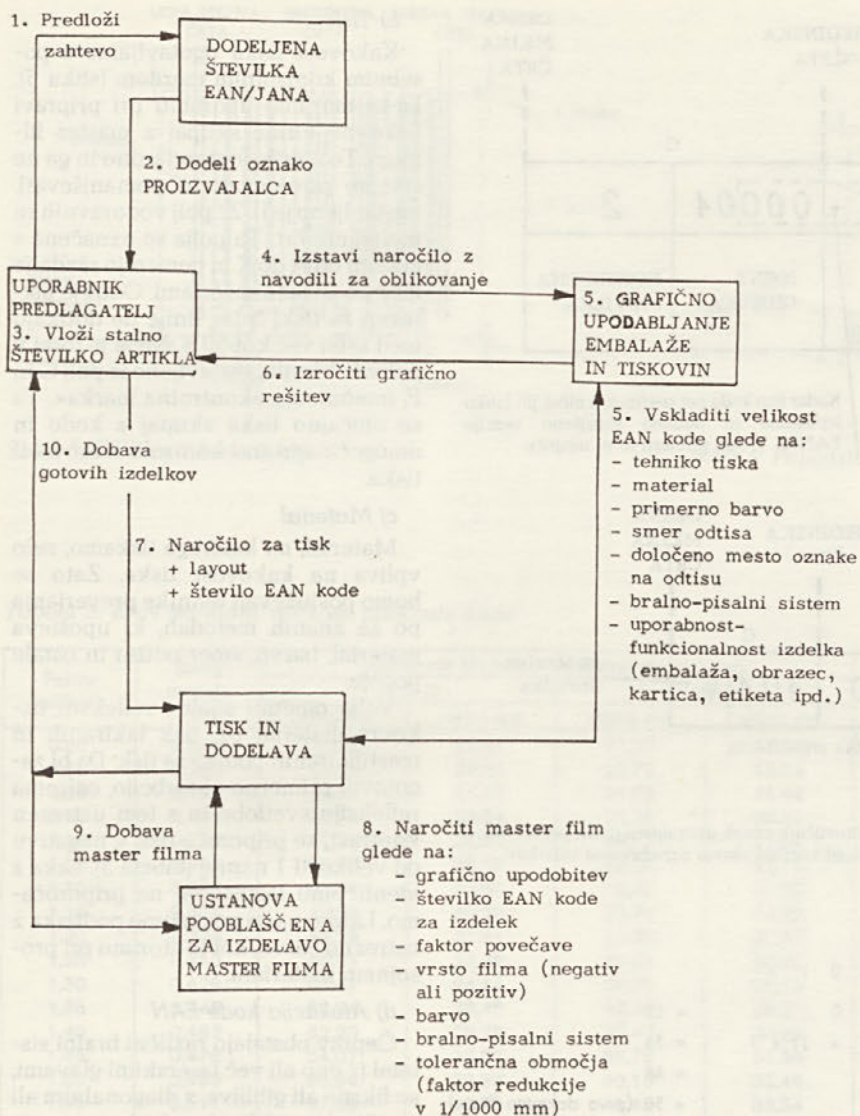
2. IZDELAVA BINARNEGA ZAPISA ŠTEVILČNIH OZNAK

Ljudem čitljive oznake dekodiramo (prevedemo) ročno ali s pomočjo računalnika v binarni ali neposredno v paličasti zapis. V binarni zapis prevedene številčne vrednosti kode predstavljajo črne in bele navpične črte, pri čemer pomeni:

- enica črna črta, široko en modul
- ničla bela črta, široko en modul.

Vsako število je sestavljeno iz sedmih modulov. Modul pomeni standardno širino črte. Navajamo jih v tabeli 3. Vsi moduli (črte) se prilagajo drug ob drugega tako, da tvorijo paličasto kodo danega števila in dane velikosti.

Binarni zapis številčne oznake (slika 2), oziroma paličaste kode (slika 3 in 4), označujemo z binarnim številom. Pri povečani kodi EAN-13 se prva številka (slika 2) ne kodira in slu-

Slika 1: Dodeljevanje številčnih oznak in oskrba uporabnika s paličasto kodo EAN

ži kot osnova za kodiranje številke, ki so v levi polovici bodoče paličaste kode. Pri EAN-8 se kodirajo vse številke iz sistemske postavke A in C (tabela 1 in 2).

Kodo OPC prav tako kodiramo iz sistemskih postavk A in C, pri čemer prvo OCR-B številko vstavimo v binarni oziroma paličasti zapis.

3. NOMINALNE VELIKOSTI PALIČASTE KODE EAN

Pri faktorju velikosti 1 znaša modul 0,33 mm. Po tabeli 3 lahko ugotovimo, da ima koda EAN-13 po širini 113 modulov, pri EAN-8 pa po širini 81 modulov.

Višina kode ni modularna in znaša pri EAN-13 22,85 mm, pri EAN-8 pa 18,23 mm. OCR-B številke so visoke 2,75 mm. Če prištejemo še velikost enega modula zgoraj in enega modula nad številko, dobimo standardno veli-

kost EAN oznake. Ta velikost se računa med skrajnimi, oz. minimalnimi ogliščnimi točkami, ki so prikazane na sliki 3 in 4.

Sredinske in mejne črte so daljše od paličaste kode in so pri EAN-13 visoke 24,50 mm, pri EAN-8 pa 19,88 mm. Po standardu jih smemo skrajšati za 3,50 mm. Kakršnokoli drugačno skrajševanje je stvar dogovora z uporabnikom ali naročnikom. Priporočamo se, da vsa oglišča kode pomaknemo za en modul navzven – optimalni ogliščni znak (slika 3 in 4).

4. IZDELAVA PALIČASTE KODE

Izdelava paličaste kode je ozko povezana s strogo dopustnimi območji. Velikost in s tem standardno toleranco temnih in svetlih črt določamo in preverjamo z uporabo interpolacijskih tabel ali s pomočjo diagrama na ustrezni opremi. Ker bi opis zahteval

preveč prostora, se raje omejimo na prikaz s sliko 5. Princip kontrole je torej prilagojen tehnologiji čitanja, izdelavi originala (master filmov), v reprodukciji in v tisku.

Ker je pri ročni izdelavi ali na fotostavku težko zadostiti vsem tem zahtevam, obstaja za to ustrezna programska in strojna oprema. Z njo razpolaga tudi Večer Maribor, ki kot strokovno pooblaščen ustanova dobavlja EAN kodo v obliki originala oziroma master filma. Kadar naročimo ali sprejemamo naročilo za izdelavo grafičnih izdelkov z EAN oznako, se bomo vedno srečevali z naslednjimi vprašanji:

- ime artikla (do 25 znakov)
- vrsto simbola (EAN-13 in EAN-8)
- številko kode
- faktor velikosti
- redukcijo širine modula (v 1/1000 mm)
- število duplikatov
- marko za kontrolo tiska (da ali ne)
- pozitiv ali negativ, emulzija zgoraj ali spodaj.

5. TISK EAN KODE

a) Barva

Ker vsaka tehnika tiska zahteva svojo barvo po konsistenci (trdnosti) in po reoloških lastnostih, je testiranje barve sestavni del običajnega preverjanja kakovosti odtisa pred in med tiskom, kakor tudi na koncu tiska. Posebnosti bomo opisali kasneje. Najprej moramo upoštevati spektralne in fotometrijske lastnosti barve.

Kot vemo, se vidni del elektromagnetnega valovanja nahaja v območju med 400–700 nm. IR-skener emitira svetlobo (žarek čitalca) pri 920 nm, He-Ne-skener pa pri 630 nm valovne dolžine. Zato moramo biti previdni pri izbiri barvne nianse, tako pri tisku paličaste kode kot tudi pri tisku njenega ozadja. Če imamo npr. belo ozadje, koda pa je tiskana v rdeči ali rumeni barvi, bo He-Ne-čitalca zaznal barvo le pri 630 nm vidnega dela spektra. Torej sta ozadje in koda v rdeči barvi. Tisk v zlati ali srebrni barvi ni dovoljen. Ker pa barve ne reflektirajo realno niti z enako intenziteto, je pomemben tudi kontrast med barvo ozadja in barvo kode. Kombinacijo je mogoče izračunati s pomočjo denzitometra po formuli:

$$K = \frac{R_1 - R_2}{R_1}$$

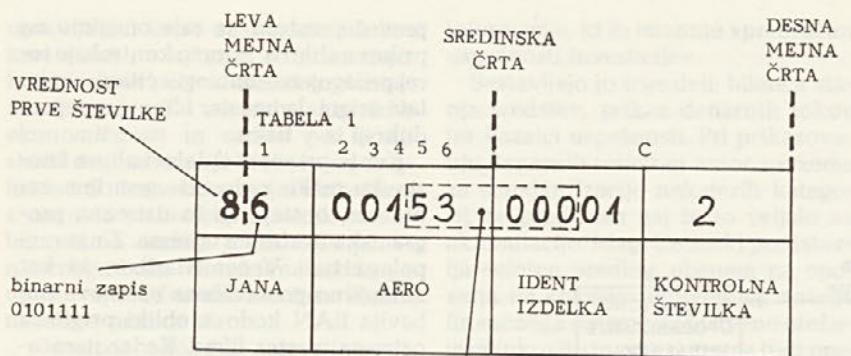
$$\text{ali } K = 1 - 10^{D_1 - D_2}$$

R_1 = remisija ozadja (podtiska)

R_2 = remisija tiskane kode

D_1 in D_2 = gostota zatemnitve identičnih barv (R_1 in R_2)

K = mora biti najmanj 0,7

EAN-13

Kadar ima koda pet sredinskih ničel, jih lahko izpustimo in dobimo skrajšano verzijo EAN-8. V tem primeru to ni mogoče.

EAN-8

Slika 2: Koda EAN-13 in koda EAN-8

Ident za naše izdelke je šestmestno. Za dodeljevanje številčnih oznak uporabimo prvih pet števil, zadnjo izpustimo. Številke za EAN-8 zahtevajo svoj klasifikacijski sistem označevanja izdelkov.

EAN - 13

	8 6 0 0 1 5 3 0 0 0 0 1 X	
KORAK 1:	8 + 0 + 1 + 3 + 0 + 0	= 12
KORAK 2:	(6 + 0 + 5 + 0 + 0 + 1) x 3	= 36
KORAK 3:	seštevek	= 48
KORAK 4:	zaokroževanje navzgor	= 50 (prvo dekadno štev.)
KORAK 5:	razlika X	= 2

EAN - 8

	8 6 0 0 1 0 1 X	
KORAK 1:	(8 + 0 + 1 + 1) x 3	= 30
KORAK 2:	6 + 0 + 0	= 6
KORAK 3:	seštevek	= 36
KORAK 3:	zaokroževanje navzgor	= 40 (prvo dekad.štev.)
KORAK 4:	razlika X	= 4

Tabela 1: Sistemske postavke

Vrednost prve številke	vrstni red števil leve polovice					
	1	2	3	4	5	6
1	A	A	A	A	A	A
2	A	A	B	A	B	B
3	A	A	B	B	A	B
4	A	A	B	B	B	A
5	A	B	A	A	B	B
6	A	B	B	B	A	A
7	A	B	A	B	A	B
8	A	B	A	B	B	A
9	A	B	B	A	B	A

Tabela 2: Binarni zapis posameznih številčnih oznak po posameznih postavkah

Številčna vrednost oznake	binarni zapis		
	v postavki A	v postavki B	v postavki C
0	0001101	0100111	1110010
1	0011001	0110011	1100110
2	0010011	0011011	1101100
3	0111101	0100001	1000010
4	0100011	0011101	1011100
5	0110001	0111001	1001110
6	0101111	0000101	1010000
7	0111011	0010001	1000100
8	0110111	0001001	1001000
9	0001011	0010111	1110100

b) Tisk

Kakovost tiska ugotavljamo s posebnim kontrolnim merilom (slika 5). Le-to moramo uporabiti pri pripravi tiskovne forme skupaj z master filmom. To merilo je standardno in ga ne smemo povečevati in pomanjševati. Sestavljeno je iz 22 polj vodoravnih in navpičnih črt. Ta polja so označena s črkami od A do K in pomenijo razdalje med posameznimi črtami. Odtis je ustrezen za tisk, če se linije ne dotikajo med sabo več kot 50 %. Meja je torej v polju F. Merilo, sestavljeno iz polj G in F, imenujemo »kontrolna marka«. Ta se običajno tiska skupaj s kodo in omogoča sprotno kontrolo kakovosti tiska.

c) Material

Material, na katerega tiskamo, zelo vpliva na kakovost tiska. Zato se bomo posluževali tehnike preverjanja po že znanih metodah, ki upoštevata material, barvo, smer odtisa in ostale pogoje.

Velja omeniti sijajno refleksi tiskovni material oz. tisk lakiranih in plastificiranih podlag za tisk. Da bi zagotovili primerno absorpcijo, oziroma refleksijo svetlobe in s tem ustrezen kontrast, se priporoča tisk v negativu od velikosti 1 naprej (tabela 3). Laka z identičnimi lastnostmi ne priporočamo. Lahko pa se poslužimo podtiska z ustrežno barvo, kot to storimo pri prosojnem materialu.

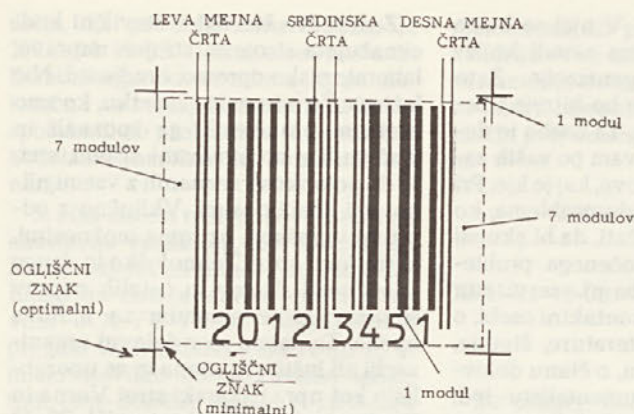
d) Alokacija kode EAN

Čeprav obstajajo različni bralni sistemi (z eno ali več laserskimi glavami, so fiksne ali gibljive, z diagonalnim ali mrežastim pošiljanjem žarkov, zaznavajo od 0-1,5 m oddaljeno oznako itd.), obstajajo določena pravila:

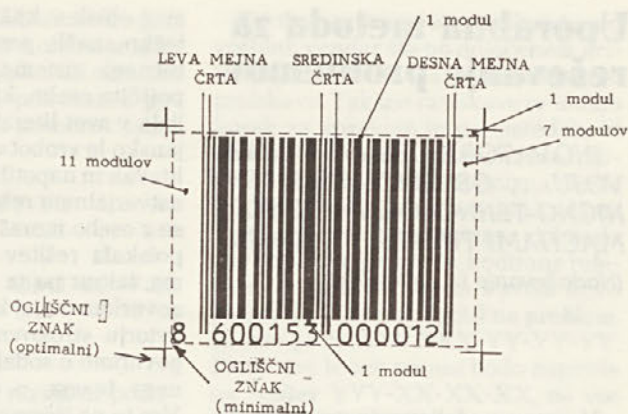
- Vsak izdelek naj ima samo en tiskan znak.

- Oznaka naj bo tiskana na glavni strani tiskovine, če je takšne narave, sicer na zadnji strani (npr. kreditne kartice, kartoteka, knjiga ipd.).

- Embalažo označujemo na zadnji strani oziroma na normalnem spodnjem levem delu kartona.

Slika 3: Paličasta koda EAN-8

Slika 4: Paličasta koda EAN-13

Tabela 3: EAN standard velikosti paličaste kode

Faktor velikosti	Širina modula v mm	Dimenzije simbola med skrajnimi točkami			
		EAN 13		EAN 8	
		širina mm	višina mm	širina mm	višina mm
0,80	0,264	29,83	21,01	21,38	17,31
0,85	0,280	31,69	22,32	22,72	18,39
0,90	0,297	33,56	23,63	24,06	19,48
0,95	0,313	35,42	24,94	25,39	20,55
1,00	0,330	37,29	26,26	26,73	21,64
1,05	0,346	39,15	27,57	28,06	22,72
1,10	0,363	41,02	28,89	29,40	23,80
1,15	0,379	42,88	30,20	30,74	24,88
1,20	0,396	44,75	31,51	32,08	25,97
1,25	0,412	46,61	32,82	33,41	27,05
1,30	0,429	48,47	34,14	34,75	28,13
1,35	0,445	50,34	35,45	36,09	29,21
1,40	0,462	52,20	36,76	37,42	30,29
1,45	0,478	54,07	38,07	38,76	31,38
1,50	0,495	55,94	39,39	40,10	32,46
1,55	0,511	57,80	40,70	41,43	33,54
1,60	0,528	59,66	42,01	42,77	34,62
1,65	0,544	61,53	43,33	44,10	35,71
1,70	0,561	63,39	44,64	45,44	36,79
1,75	0,577	65,25	45,95	46,77	37,87
1,80	0,594	67,12	47,27	48,11	38,95
1,85	0,610	68,99	48,58	49,45	40,03
1,90	0,627	70,85	49,89	50,78	41,11
1,95	0,643	72,71	51,20	52,12	42,20
2,00	0,660	74,58	52,52	53,46	43,28

– Oznaka naj bo postavljena pravokotno glede na normalen položaj embalaže ali izdelka, ki ga kot takšnega najverjetneje izpostavimo registriranju.

– Pri blister ali pri nedefinirani obliki embalaže je potrebno upoštevati zamik ali nagnjenost od čitalca. Lahko je največ pod kotom 45°. Če teh možnosti ni, jo tiskamo na nasprotni strani.

– Pri mehki embalaži tečejo kode vzporedno s krajšo stranico (npr. vrečke bonbonov).

– Srednje težka embalaža (npr. komercialni karton) naj ima oznako na spodnjem delu ali na dnu kartona.

– Težka embalaža (npr. transportni karton, paleta) mora imeti oznako na tistem mestu, ki jo določa standard. Praviloma je koda tam, kjer obstajajo tudi drugi podatki.

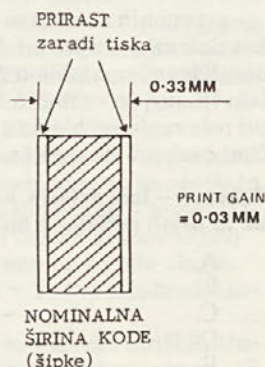
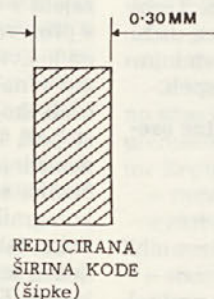
– Obla telesa (valji, krogle) naj ne presegajo izseka kroga ali krogle s kotom 30°, sicer tiskamo ali etiketiramo kodo na dno, oziroma na ravni del embalaže.

V našem računalniškem centru smo poskusno že postavili binarni zapis za vse Aerove izdelke, v obratu reprodukcije pa naredili prvi film za EAN/AERO kodo. Le-ta je tudi uspešno tiskana v oddelku ofsettiska na grafičnem izdelku, ki ga bomo videli ob novem letu – na Aerovem koledarju.

Pripravil:
Emil Pukmeister

MERILO TISKANJA
(razmik med črticami v mm)

A		A'	0-508
B		B'	0-457
C		C'	0-406
D		D'	0-356
E		E'	0-305
F		F'	0-254
G		G'	0-203
H		H'	0-152
I		I'	0-102
J		J'	0-051
K		K'	0-025

Slika 5: Standardna širina modula

Uporabna metoda za reševanje problemov

INOVATORJI, DELAVCI V RAZVOJU..., OSKRIBITE SE S TEHNIČNO-TEHNOLOŠKIMI INFORMACIJAMI TUDI NA TA NAČIN

(Nadaljevanje iz 7. številke)

V prvem nadaljevanju smo govorili o metodologiji označevanja s črkovno kodo – ČK, ki daje pregled referenc po posameznih tabelah za iskanje informacij – KIF in na kratko razložili njeno značilnost. Tokrat bomo bolj natančno predstavili šestštevilčni del KIF in podali nekaj primerov za uporabo takega sistema.

Prvi dve številki številčne kode oz. dela alfanumerične kode, ki smo ju v glavnem že predstavili, označujeta vir informacij, ki so lahko osebe, razne ustanove ali strokovna literatura.

Ko govorimo o viru informacij, običajno mislimo na literaturo kot fizični vir oz. nosilca informacij. Takšno mnenje je zmotno. Predstavljajte si

svoj obisk v knjižnici. V njej se boste težko znašli, predvsem zaradi knjižničnega sistema, organizacije. Zato poiščite osebo, ki vas bo hitreje vpejala v svet literature. Ta oseba je dejansko le »robot«, ki vam po vaših zahtevah in napotilih pove, kaj je kje. Pri ustvarjalnem reševanju problema, ko se z osebo moraš srečati, da bi skupaj poiskala rešitev določenega problema, takrat pa ta oseba ni »servis« in govorimo o njej kot kontaktni osebi, o avtorju strokovne literature, študije, govorimo o sodelavcu, o članu delovnega teama, o dokumentalistu ipd. Vse te pa iščemo z naslednjim parom številčne kode, ki ga bomo opisali kasneje.

»Robota« pa si boste naredili kar sami, saj bo prilagojen vašemu načinu razmišljanja, vašemu problemskemu področju, vaši metodi reševanja, ko si označite kazala za vso potrebno literaturo. Napotilo nanjo daje omenjeni par številčne kode. Predstavljamo si ga nekako tako, kot je prikazan v tabeli 4. Ker imamo dvomestno število, bi lahko navedli kar sto vrst literature. Reference, ki vas bodo hitro privedle do ustrezne literature, terjajo poznavanje knjižničnih sistemov. Znanje tujih jezikov pa tudi ne bi smelo biti ovira.

Tabela 4 – viri informacij, literatura, tehnološki opisi

Opis izdelav:	Tehnološki opis 05-623	00	---	---
	Tehnološki opis 30-276	01	---	---
	Tehnološki opis 21-216	02	---	---
Revije:	Der Polygraph str. 1048, inv. št. 3685	03	---	---
	Adhesive Age str. 3542, inv. št. 212	04	---	---
Patenti:	Patent 364	05	---	---
	Patent 3264	06	---	---
Knjige:	Org. kemija inv. št. 216, str. 25	07	---	---
	Barve in lepila inv. št. 71, sr. 358	09	---	---
Enciklopedije:	Leksikon CZ inv. št. 359, str. 84	10	---	---
	Graf. enc. inv. št. 883, str. 345	11	---	---
Prospekti:	Po firmah inv. št. 1067	12	---	---
Dokumentacija:	Tržna analiza inv. št. 5	13	---	---
	Test 12, 3. 10. 1987	14	---	---

Drugo dvomestno število v številčni kodi nas napoti k osebi, s katero se moramo povezati, da bi z njeno pomočjo spoznali problem ali ga celo rešili. To dvomestno število je lahko avtorsko kazalo ali spisek oseb, s katerimi boste delali na določenem problemu ali nalogi. Smernice za določanje teh dveh števil so:

- da razporedite priimke oseb po abecednem vrstnem redu
- da jih opišete, oziroma označite s problemskim področjem – specialnostjo
- če je več oseb, se uporabi prva ali prvi navedeni avtor

– pri imenih z vezaji se uporabi prvo kot dokončno, npr.: pri Sperans-Kardelj Edvard uporabimo črko S. To bi bilo 18. število v tabeli 5. Menim, da bi pri reševanju problema s sto sodelujočimi osebami dosegli že lep uspeh.

Tabela 5 – Ime avtorja, kontaktne osebe in ostali podatki o njih

A	---	00	---
B	---	01	---
C	---	02	---
D	---	03	---
E	---	04	---
F	---	05	---
itd.			itd.

Zadnji dve številki v številčni kodi označujeta stroje in strojne naprave, laboratorijsko opremo, orodja itd. Nič lažjega. Že na samem začetku, ko smo problem proučevali, ga spoznali in razčlenili v obravnavani sistem, smo se do potankosti seznanili z vsemi njihovimi značilnostmi. Vključno z odprtimi vprašanji, oziroma možnostmi, ki jih nudi stroj. Tehnološke in druge značilnosti strojev in ostalih naprav so pravzaprav sinomim za njihova imena. Ta imena so v delovni organizaciji ali inštitutu znana in se uporabljajo kot npr.: tiskarski stroj Vesna in Danica, impregnacijski stroj K1, S2, J3 ali IGT, pH-meter ipd. Le-te bomo označili s svojimi oznakami. To vidimo v tabeli 6. Za reševanje problema imate na razpolago sto takšnih naprav in aparatov, ki vam bodo morda lahko pomagali poiskati ustrezno kombinacijo.

Tabela 6 – Stroji in naprave, aparati

Premazni stroj K1	---	---	00
Premazni stroj AC2	---	---	01
Rezalni stroj Optima	---	---	02
Zaklopni tiskarski stroj 5	---	---	03
Fotostavni stroj Beta	---	---	04
Sušilec filmov 3	---	---	05
pH-meter alfa	---	---	06
Senzitometer P	---	---	07
Rezkalni stroj 4	---	---	08
itd.			itd.

Kako sistem uporabljamo v praksi?

Spoznali smo torej, kako določeno strokovno področje urejamo v sistem. Poskusimo prikazati njegovo uporabo. Vzemimo dva enostavna in dva težja primera.

1. Najenostavnejši primer je **uporaba članka**. Ta je objavljen v reviji, ki je arhivirana v knjižnici in za katero obstaja takšna referenca v predmetnem katalogu ali kartoteki:

MIT HOLOGRAFIE IN DIE DRITTE DIMENSION, Ralf Thienhofe, Der Polygraph, 11-87, p.p. 1048-1051., inv. št. 3685

Katera koda za iskanje informacij (KIF) bi označevala omenjeni članek, da bi ga lahko hitro in koristno uporabili? Ker obravnava holografijo, ki ni zajeta v tabeli 1 (kar pomeni, da je ni v proizvodnem programu Aera, lahko pa je eventualno v razvoju), uporabimo oznako XZZ. Ko smo članek prebrali, smo spoznali, da gre za nov postopek, ki se uvaja v tisku. Torej bo naslednja koda ČK v tabeli 2: ZRZ. Iz članka smo tudi izvedeli, da bi se ta holografija lahko uporabila v knjigo-tisku, tabela 3: ZZU. Članek je objavljen v reviji Der Polygraph, 04. Avtor je Ralf Thiehofe, ki ga imamo na seznamu pod 19 v tabeli 5. Celotna koda za iskanje informacij – KIF za to pod-

ročje, ki ga obravnava članek, je XRU-04-19-03. Tako smo postavili kombinacijo, ki ni edina, je pa dokončna za vselej. Kadarkoli se bomo spotaknili ob problem, ki je povezan z obdelano kombinacijo, bomo naleteli nanjo.

2. Naš sistem nam odgovori tudi na **enostavno vprašanje**, kot na primer: Kateri izdelki ali njihovi deli se izdelujejo na določenem stroju? S pozivom XX-YY-YY-05 bomo dobili pregled vseh izdelkov od A do Ž, ki imajo številko 05. Vprašamo lahko tudi, če se določen izdelek (U) izdeluje na določenem stroju (05). Vprašanje bomo postavili takole: UXX-YY-YY-05. Če v sistemu obstaja ta oznaka, lahko ugotovimo, da se filmi (!?) pri proizvodnji zebra blokov ali obrazcev sušijo v »sušilcu filmov 3«. Kakšni so ti filmi? Poizvedbo lahko opravimo tudi po kakšnem drugem kriteriju.

3. Naslednji primer je **problem**, kako izboljšati razrez določenega sklada listov za bloke. S takšnim problemom smo se med delom že večkrat srečali in ga tudi vnesli v sistem. In spomnimo se Janeza iz komercialne, ki smo ga omenili v članku v 4. številki Našega Aera. Ta je spoznal bistvene nosilce, »odgovornosti« in postavimo si naslednja vprašanja:

– Ali so pole za razrez tiskovine ustrezno označene? Tabela 1 – OZZ

– Ali je »kriv« papir ali zadnji karton omenjenega bloka? Tabela 2 – ZMZ

– Ali je možno, da je tehnika nepravilna? Tabela 3 – ZZT

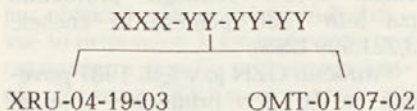
– Kje bi bolje spoznali omenjeno tehnologijo rezanja? Tabela 4 – 01

– Od katere »strokovne« osebe bi verjetneje dobili pravi odgovor? Morda od oddelkovodje Franca H., tabela 5 – 07, ki najboljše pozna stroj, na katerem se je, ali se bo rezala tiskovina, tabela 6 – 02?

Problem, ki ga postopoma oblikujemo, tudi s sestanki, bo strnjen v kodo: OMT-01-07-02. Ta kombinacija je enkrat za vselej zapisana. Ob enakih problemih se bo Janez posluževal omenjene kode, razen, če ima še kakšno drugo možnost izbire. Ugotovi lahko npr., da pri različnih izdelkih montaža ni nujno »kriva« za neustrezen razrez. Zato ta del kode nadomesti s stvarnim problemom. Lahko se nanaša na končni izdelek ipd. Tako lahko sklepamo, da sistem ni nujno zamišljen kot statični model. Lahko ga dograjujemo in spreminjamo. Kako bomo to lahko storili, bo pokazal naslednji primer.

4. Če imamo več možnosti, več možnih poti, med katere se je vrnila **nedorečenost** ali **nov problem**, sestavimo kodo s pomočjo že vnešenih kod, ki jih slednjič razvrstimo po stopnjah po-

membnosti ali po kakšnem drugem kriteriju. Več takšnih kombinacij, ki se nanašajo na en problem ali obratno, bi lahko shematično prikazali s pomočjo prej omenjenih primerov takole:

Na primer: Želimo raziskati postopek **razreza tiskovine s holografsko sliko**. Spomnili smo se, da smo o tem nekeje že nekaj prebrali in slišali. Pri tem pogovoru je bil prisoten Franc H. Tako smo prišli do dveh problemskih področij, ki sta označeni s kodama: XRU-04-19-03, ki obravnava tisk s folijo za preganje, koda OMT-01-07-02 pa opredeljuje razrez tiskovin na Op-timi.

Iz dela kluba OZN

Na zadnji seji predsedstva kluba OZN so člani pregledali uresničevanje sprejetega programa:

– ekskurzija v London (Mednarodna pomorska organizacija – IMO, Informacijski center za Veliko Britanijo ter Mednarodni fond za pomoč Južni Afriki) – je bila realizirana ob koncu meseca aprila, ekskurzije se je udeležilo 98 udeležencev

– potekajo priprave za izvedbo ekskurzije v Palačo narodov – New York, ki bo organizirana v začetku prihodnjega leta

– v teku je prodajna akcija UNICEF

– v mesecu juniju smo sprejeli predstavnik Palestinskega osvobodilnega gibanja, ki se usposablja v Centru za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani; obisk v Aeru je bil organiziran v dogovoru z OK SZDL Celje in republiškim odborom pri RK SZDL za pomoč narodnoosvobodilnim gibanjem

– v letošnjem letu je bilo organizirano samo usposabljanje za mentorje in predsednike klubov OZN (organizator Republiški center klubov OZN)

– nerealizirane pa so bile akcije:

– aktivnosti v Tednu mladinske solidarnosti

– sodelovanje z Zvezo afriških študentov (obvezna praksa enega ali dveh študentov, obisk afriških študentov v Celju).

Ta dva primera se razlikujeta po vsebini, vendar sta po določenem kriteriju izhodiščna za našo nadaljnjo preiskavo. Takšne raziskave se lotimo korak za korakom in po metodah, ki smo jih že omenili v uvodu. Med njima je potrebno poiskati prazna mesta in jih »zapolniti« z ustreznimi kodami. Tako bo struktura sistema dobivala vse bolj »prave« zveze, kodirane reference, ko nas bo sistem s svojo novo strukturo končno napotil na **problem**, ki smo ga označili XXX-YY-YY-YY. Strukture le-teh pa nas bodo napotile na **rešitev** YYY-XX-XX-XX, na vse potrebne informacije.

Poskusite postaviti to kodo, ki vas bo napotila na popolno določitev razreza tiskovine s holografsko sliko. Če ste uspeli vzpostaviti povezave med izhodiščnima kodama, bo vaš sistem zagotovo imel tudi tisto referenco, ki je prava. Za vsak primer posebej.

Pripravil:
Emil Pukmeister

EKSKURZIJA V NEW YORK:

– v drugi polovici februarja bo organizirana ekskurzija v New York; te ekskurzije se bo predvidoma udeležilo 20 članov kluba OZN. Potovanje bo trajalo 6 dni, poleg obiska Palače narodov bo organiziran ogled New Yorka in Washingtona.

UNICEF PRODAJNA AKCIJA

Člani kluba OZN organiziramo v mesecu novembru in decembru prodajno akcijo UNICEF. Iz programa, ki ga je dostavil Republiški center klubov OZN, smo naročili čestitke, sestavljanke, vrečke, kocke in pisma.

Čeprav so cene precej visoke, pričakujemo, da bomo delavci Aera tudi letos kupovali te izdelke, saj tako pomagamo otrokom, ki so pomoči najbolj potrebni.

Ko se odločate, bi ali ne bi kupili unicefove izdelke, pomislite, da se z nakupom kompleta voščilnic ali sestavljenke odrečete približno 3 litrom bencina ali 1 litru vina. Dokazali pa boste humanost do najmlajših prebivalcev sveta, ki živijo v bedi in lakoti!

In kakšni so načrti (okvirni) za prihodnje leto:

EKSKURZIJA V SKANDINAVSKE DRŽAVE:

– ob koncu aprila – v začetku maja načrtujemo ekskurzijo v Skandinavijo (Danska, Norveška, Švedska). Program bo predvidoma izdelan v mesecu

decembru. Sestavni del programa je študijski obisk Inštituta za razorožitev v Stockholmu.

EKSKURZIJA JESENI:

– za vse tiste, ki se ne bodo udeležili ekskurzije na začetku leta, bomo jeseni pripravili krajšo ekskurzijo – Zagreb, Beograd, ali na Dunaj (UNO City).

Ostale aktivnosti bodo potekale po že ustaljenem programu.

AŽ

Iz delovanja Organizacije združenih narodov

Financiranje OZN

OZN potrebuje za svoje delo letno povprečno 5,4 milijarde dolarjev. Eno tretjino teh sredstev zagotovijo vse države, ki so članice sistema OZN. Ostali dve tretjini pa so prostovoljni prispevki.

Dvajset držav pokriva 4/5 skupnega proračuna (podatki v milijonih US \$):

– ZDA	950,8
– Japonska	361,4
– ZR Nemčija	252,8
– Italija	177,3
– Kanada	175,4
– Velika Britanija	169,9
– Sovjetska zveza	164,6
– Francija	160,0
– Švedska	158,8
– Holandija	147,3
– Norveška	143,8
– Danska	112,1
– Saud. Arabija	102,3
– Avstralija	70,4
– Švica (ni član OZN)	57,7
– Belgija	52,3
– Finska	45,2
– Španija	38,0
– Libija	24,7
– Avstrija	24,3

Na število prebivalcev so najvišji prispevki iz naslednjih držav: Norveška, Danska, Švedska, Katar, Holandija, S. Arabija, Finska, Švica, Kanada, Libija, Belgija, Brunel Darusalam, Avstralija, Kuvajt, ZRN, ZDA, Luksemburg, Islandija, Avstrija, Bahrein.

Za funkcioniranje sedežev Organizacije združenih narodov je potrebno zagotoviti letno:

– v New Yorku	372 milij. dolarjev,
– v Ženevi	117 milij. dolarjev in
– na Dunaju	86 milij. dolarjev.

Za določanje višine prispevkov za redni proračun OZN so sprejeta merila – deleži v celotnem delu proračuna in obsegajo od 0,01 % (minimalni delež – velja za 78 držav) do 25 % proračuna (ZDA). Delež Jugoslavije znaša 0,46 % rednega proračuna (za leto 1986 pomeni ta znesek: 3.221.999 US\$).

Proračun OZN je v letu 1987 povečan za 0,01 % v primerjavi z letom 1986.

Zaposlenost v OZN

Najvidnejša skupina »zaposlenih« v sistemu OZN so predstavniki vlad – držav, članic OZN (od 159 držav članic ima svoje predstavnike 157 držav). Ponavadi so to veččlanske misije ministrstev zunanjih zadev držav članic. Vodje misij – ambasadorji so člani diplomatskega zbora v New Yorku. Člani misij prejema osebni dohodek od svojih vlad. Delo OZN spremljajo tudi predstavniki regionalnih medvladnih organizacij (Liga arabskih držav, Organizacija afriške enotnosti in EGS). Okoli 760 nevladnih organizacij pošiljajo občasno svoje predstavnike v ZN (Rdeči križ, Svetovna organizacija veterinarov, Amnesty International, ...). Okoli 650 nevladnih organizacij ima akreditirane predstavnike v oddelku OZN za javno obveščanje.

Najštevilčnejša pa je skupina, ki dela na sedežih OZN (5000 dela v New Yorku, preko 10500 pa dela na drugih mestih, kjer deluje OZN). Uslužbenci predstavljajo članstvo t. i. »mednarodne civilne službe«. Samo 100 oseb pa ima diplomatski status (generalni sekretar, vodje ostalih organizacij v sistemu OZN ter drugi najvišji funkcionarji). Te uslužbence financira OZN in ne države, iz katerih uslužbenci izhajajo.

Celotni sistem OZN (skupaj vse specializirane organizacije in agencije) zaposluje okoli 50.000 ljudi. Okoli 19.000 predstavlja profesionalno kategorijo (ekonomisti, sociologi, pravniki, agronomi, zdravniki, bankirji, prevajalci).

Med zaposlenimi v OZN se govori okoli 150 različnih jezikov – neuradno. Uradno pa se lahko koristi samo 6 jezikov (angleški, francoski, kitajski, arabski, ruski in španski), to so jeziki v katere je potrebno prevajati vse dokumente OZN. Pri vsakodnevem delu v sekretariatu pa se koristita samo dva jezika (angleški in francoski).

Od zaposlenih v OZN se zahteva aktivno znanje najmanj dveh uradnih jezikov.

AŽ

NAŠI SODELAVCI

Cveto Glavan: Ni stvari, ki se je ne da narediti!

Na občnem zboru DIATI (Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav) DO Aero so tovarišu Cveto Glavanu podelili listino Inovator leta 1986. V obrazložitvi je pisalo, da je bil Cveto Glavan avtor in soavtor naslednjih inovacij: aparat za nanos samolepilnega traku na vrečke, nov način izdelave blokov sestavljenih iz več setov, pri katerih talon ostaja v bloku, splošne položnice – obrazce SDK v

vrečki s povratnico, vrečka s povratnico za elektronsko obdelavo in izdelava vrečk s povratnico na stroju Bielomatic. Cveta Glavana nam zato ni potrebno še dodatno predstavljati, saj nam njegovo raziskovalno-inovativno delo pove skoraj vse, pa vendar...

Raziskovanju Cveto Glavan namenja na teden povprečno dvajset ur, seveda ob svojem rednem delovniku.

Pravi, da je število ur odvisno od obsega dela, s katerim se ukvarja, tako da včasih izpopolnjevanju in svojemu raziskovanju namenja tudi svoj dopust. Ni stvari, ki se je ne da narediti, pravi Cveto Glavan in določeno delovno področje mu je zanimivo, če na njem ni spoznal vse. Ko pa meni, da na določenem področju ni nič več možno izboljšati, gre na drugo, ki mu nudi več možnosti za raziskovalno delo. Povedal mi je tudi, da si je grafično izobrazbo pridobil ob delu in tako delal na vseh grafičnih tehnikah. Pri svojem delu je spoznal vse grafične procese in meni, da mu je teorija, ki si jo je pridobil v šoli in praksa na delovnem mestu zelo koristila, tako da je njegovo raziskovalno delo kontinuiran proces spoznavanja teorije in prakse.

Cveto Glavan meni, da se ves postopek priznavanja inovacij odvija počasi. Znanje hitro zastari in zato je pomembno, da je postopek krajši. Mogoče bi bila rešitev v tem, da bi analizirali že samo idejo in jo po tej analizi ustrezno dopolnili, preusmerili, ali pa tudi zavrnili, saj je težko ocenjevati ideje, inovacije, ki so narejene z ogromno znanja, truda in dela. Pogosto se pri ocenjevanju inovacij gleda samo na njihov končni učinek, oziroma korist, čeprav se do velikih učinkov lahko pride tudi z manj vloženega znanja in truda kot pri drugih.

Velika napaka naše družbe je, da premalo ceni svoje strokovnjake in da njihove potenciale ne motiviramo, je dejal Cveto Glavan. Več je vredno tuje znanje, ki ga drago plačujemo. Pri opremljenosti našega računalniškega centra, smo v 80 % koristili tuje znanje, čeprav je naša kadrovska sestava povsem zadostna. V Aeru tudi ne znamo izkoristiti znanja obeh raziskovalnih oddelkov, je menil Cveto Glavan, saj med obema oddelkoma DSSS in tozdom Grafika ni pravega sodelovanja. Pogosto gredo raziskovanja obeh v isto smer, torej v podvajanje, namesto v dopolnjevanje.

Ni čudno, da je med inovatorji malo mladih, saj za svoje znanje, vloženo v inovacije, niso ustrezno stimulirani; inovatorji bi morali imeti prednost pri stanovanjih, stanovanjskih kreditih in podobno. Inovacijski dohodek ali vsaka ideja, ki ima finančne učinke, bi morala biti v interesu delovne organizacije. Tako bi moral biti inovacijski dohodek ločen od dohodka, meni Cveto Glavan, in nekaj sredstev bi se ob koncu leta razdelilo v maso za osebne dohodke, tako da bi bilo na »kuverti« to vidno.

Iz inovacijskega dohodka bi se lahko financirale tudi nove inovacije. Občutek, da inovacije pripomorejo k temu, da se zvišuje osebni standard delavcu, bi pri mnogih zmanjšal odpor

in zavist do inovatorjev in njihovega dohodka. V Sloveniji pa ni od inovacij še nihče obogatel, trdi Cveto Glavan.

Napaka pri izkoriščanju lastnega znanja je tudi v tem, da premalo sledimo razvoju v svetu in za njim krepko zaostajamo. Obiski sejmov, seminarjev, obiski drugih grafičnih industrij – vse to pripomore k zmanjševanju zaostajanja za ravni svetovnega znanja. Vodstva DO naj bi razpisovala natečaj za raziskovalne naloge, ki bi aktivirale obstoječi kader. Tudi diplomske naloge študentov bi morale biti narejene tako, da bi imela delovna organizacija od njih korist. Pogosto pa so diplomske naloge pisane na popolnoma drugo temo, znanje pa gre v nič, pravi Cveto Glavan.

Pri nas je navada takšna, da raje kupimo že izdelan in testiran izdelek, ker se s tem časovno skrajša postopek.

Jože Hrovat: Inovacije so pot v uspešno prihodnost

Lahko bi dejali, da je Jože Hrovat – sedaj predsednik DIATI (Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav) DO Aero – začetnik organizirane inovacijske dejavnosti v Aeru. Organiziran začetek inovacijske dejavnosti v Aeru, ki naj bi združila inovatorje v DO, sega v leto 1975. Takrat so v DO Aero ustanavljali DIATI, ki je bil prej organiziran le na republiški in zvezni ravni. V tem času je število inovacij naraščalo in inovatorji so potrebovali svojo organizacijo, ki bi jih strokovno združila in tudi dajala ustrezno pomoč. Namen DIATI je takrat bil, da bi inovatorje čim bolj seznanili z novostmi drugod, pripravljali obiske, strokovne ekskurzije, obiske sejmov in podobno. V začetku je bilo v DIATI vključenih sto članov, kar je bilo za takratno število inovacij kar precej.

Če se še malo vrnemo na zgodovino inovacijske dejavnosti, je tovariš Hrovat povedal še to, da se je komisija za inovativno dejavnost na ravni DO Aero ustanovila leta 1974 in že takrat je bil prisoten predlog, da bi v Aeru imeli referenta za inovacije, ki smo ga dobili leta 1978. V sedanjem obdobju so inovacije, kot množična, s strokovno ravnijsko nepovezana dejavnost, v upadanju in DIATI DO Aero in inovacijska komisija sta pred reorganizacijo pravne in formalne urejenosti inovativne dejavnosti.

Raziskovalna enota v Aeru nima takšne veljave, kot bi jo morala imeti

pek. Lastno znanje tako ostaja neizkoriščeno in trošimo sredstva, ki bi jih lahko vložili drugam.

Pred kratkim je Cveto Glavan prijavil inovacijski komisiji devet novih inovacijskih predlogov. Ugotavlja pa, da je delo lažje, če sodeluje s širšim krogom delavcev in če predloži inovacijski komisiji že preizkušen in izdelan inovacijski predlog. Pri njegovem delu ga moti to, da mu mnogi zavidajo dohodek, ki ga dobi od svojih inovacij in Cveto Glavan meni, da bi bili sodelavci, člani samoupravne delovne skupine, pripravljeni večkrat sodelovati, če bi bil nekaj novega, boljšega, vse to je Cvetu Glavanu delovni vsakdanjik in stavek, ki ga je med najinim pogovorom izrekel – »Ni stvari, ki se je ne da narediti!« – bi moral biti delovno vodilo slehernega med nami.

Jasna Rode

glede na svojo strokovnost, meni tovariš Hrovat. Znanje se ne ceni dovolj, saj ta oddelek nima konkretnih zadolžitve, niti konkretnega programa. Raziskovalna enota v Aeru je organizirana na ravni delovne organizacije in dobro delo bi ji omogočilo raziskovalni in razvojni programi tozdom. Tozdi pa ne pripravljajo konkretnih razvojnih programov, poleg tega se kapacitete podvajajo in vse to ne daje nekih konkretnih razvojnih programov na ravni delovne organizacije.

Inovatorjem je treba dati možnost za delo, je dejal tovariš Hrovat. Mnogokrat pa inovator naleti na težave, ki jih sploh ne pričakuje: zavist sodelavcev, ker je dobil še nekaj denarja za svojo inovacijo, težave z vodstvenimi strukturami, ki inovatorjem le redko dajejo spodbudo, mnogi očitki, zavračanje inovacij, kot da so del delovne dolžnosti in podobno. Vse to pa inovacijske dejavnosti ne bo dvignilo na dejavnost višje strokovne ravni, ki bi združevala več ljudi. Inovatorji, inovacijska komisija in DIATI nimajo nobenega vpliva na inovacijski doho-

dek, saj gre del tega dohodka inovatorju, del DIATI, ostalo pa ostane delovni organizaciji. Na spremembo odnosa do inovacij bi vplivalo tudi to, da bi med vse delavce razdelili nekaj inovacijskega dohodka. Vsak začne drugače gledati na znanje in delo, vloženo v inovacije, če le-ta omogoča izboljšanje življenjskega standarda, meni Jože Hrovat.

Na področju inovacij je potrebno začeti na novo, na novih osnovah, da bi se inoviranje razširilo v vsa delovna okolja. Za to pa je potrebna tudi spod-

buda vodstvenih struktur, boljše nagrajevanje, skupinsko delo, saj brez inovacij danes ne gre več, trdi Jože Hrovat. Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav ima tako pred seboj še veliko dela, potrebujejo še mnogo idej, ki bodo spremenile naš odnos do inovacij. Pomembno je, da v inovacijah ne vidimo samo slabo in več dela, ki bi porušilo rutinerstvo, ampak osnovo za boljše delovne rezultate in naš življenjski standard.

Jasna Rode

Podelitev priznanj

ŠPORT IN REKREACIJA

Šesto športno srečanje Aero – Sava

Sedemnajstega oktobra je naša komisija za šport in rekreacijo gostila delavce – športnike Save iz Kranja.

Športniki obeh DO so se na letošnjem srečanju pomerili v petih disciplinah. Moške in ženske ekipe so se srečale v kegljanju in namiznem tenisu, moške ekipe pa še v ribolovu, malem nogometu in šahu.

REZULTATI:

KEGLJANJE – ŽENSKE
KEGLJANJE – MOŠKI
NAMIZNI TENIS – ŽENSKE
NAMIZNI TENIS – MOŠKI
RIBOLOV – MOŠKI
MALI NOGOMET – MOŠKI
ŠAH – MOŠKI

Rezultat srečanja:

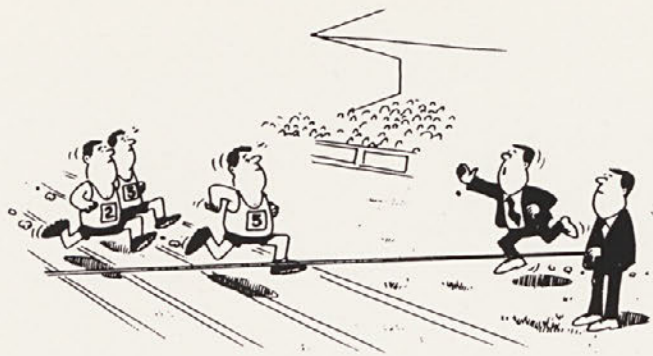
AERO	SAVA
1504	: 1575 kegljev
2286	: 2367 kegljev
5	: 0
3	: 4
2499	: 943
6	: 5
18 1/2	: 26 1/2
6	: 8

Peter Svet

Šport za vsakogar

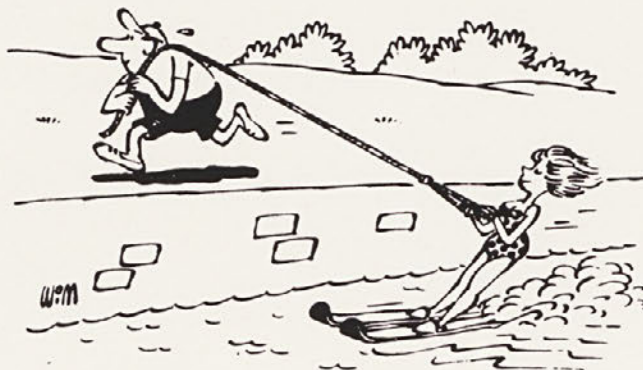
ZA DOBRO VOLJO

– Počakajte, poklical bom ministra, da bo pretrgal trak!

– Zdravnik mi je svetoval, naj prebijem vsak dan eno uro na tenišču...

– Doma – za konec sezone

– Žal mi je, a samo to dvoposteljno sobo imamo!

– Če ti moj novi parfum ni všeč, mi povej kar naravnost!

– Bodite veseli, da lahko živite na veliki nogi!

– Tovariši, vsaj dva izmed nas bi morala poenotiti svoja izhodišča glede izhoda iz ekonomske krize. Pet nas je, imamo pa kar šest predlogov.

Izrezke z rešitvijo nagradne križanke št. 8 pošljite na naslov: Kadrovsko-spolšni sektor AERO Celje, Kocenova 4, Celje. Na kuverto pripišite: NAGRADNA KRIŽANKA. Pri žrebanju bomo upoštevali pravilne rešitve, ki bodo v našem uredništvu do 15. decembra.